

บทที่ 4

ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนและโรงเรียน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ เป็นการศึกษาในลักษณะของกรณีศึกษา โดยเลือกสถานวิจัยด้วยวิธีการเจาะจง ได้ชุมชนและโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร การวิเคราะห์ครั้งนี้เริ่มจากการนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนและโรงเรียนประถมศึกษาทั้งสองแห่ง โดยแสดงการนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำ
2. โรงเรียนวัดสุขเกษม (เปลี่ยนประหารังสรรค์)
3. โรงเรียนวัดคลองน้ำคำ (มิตรครูประชาสรรค์)

1. ชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำ

ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นข้อมูลที่พรรณนาถึงลักษณะของชุมชนในแง่มุมต่างๆ ทั้งที่เป็นเรื่องราวในอดีตและปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนศึกษาดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การก่อกำเนิดของชุมชน

จากการศึกษาประวัติของชุมชนก่อนที่จะมาเป็นชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำนี้ ยังไม่พบเอกสารใดที่ระบุถึงจุดเริ่มต้นของการก่อกำเนิดชุมชนแห่งนี้โดยตรง แต่มีเอกสารที่ระบุถึงการตั้งเมืองที่อยู่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของตำบลคลองน้ำคำ ได้แก่เมืองสาครบุรี และเมืองนครไชยศรี ซึ่งปัจจุบันคือจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดนครปฐม ดังนี้

จากประวัติศาสตร์ไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดสมุทรสาคร (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2526 : 21) กล่าวไว้ว่า “ในสมัยพระมหาจักรพรรดิ ราชวงศ์สุวรวงศ์ (ครองราชย์ พ.ศ.2291 - 2111) แห่งกรุงศรีอยุธยาหลังสงครามเสียสมเด็จพระศรีสุริโยทัย (พ.ศ. 2092) ได้ยกฐานะบ้านท่าจีน เป็นเมือง “สาครบุรี”...” และในพระนิพนธ์เรื่อง “ไทยรบพม่า” ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2414 : 23) กล่าวไว้ว่า

... เพื่อให้สะดวกแก่การเรียกหาผู้คมนาคมเกิดติดสงคราม จึงให้ตั้งเมืองขึ้นใหม่อีก 3 เมือง คือ ออกบ้านตลาดขวัญเป็นเมืองนนทบุรี เมือง • ออกบ้านท่าจีนเป็นเมืองสาครบุรี เมือง • แบ่งเอาเขตเมืองราชบุรีกับเมืองสุพรรณบุรีรวมกัน ตั้งเป็นเมืองนครไชยศรีขึ้นอีก เมือง •

จากข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงสถานที่ตั้งและสภาพภูมิประเทศของตำบลคลองน้ำคำในปัจจุบันแล้ว พบว่าตำบลคลองน้ำคำนี้ตั้งอยู่ระหว่างจังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม และกรุงเทพมหานคร (ดูแผนภูมิที่ 6) โดยตั้งอยู่ไม่ห่างจากจังหวัดสมุทรสาครและอำเภอนครชัยศรี (จังหวัดนครปฐม) มากนัก รวมทั้งยังตั้งอยู่ริมแม่น้ำสายเดียวกันด้วย นอกจากนี้ตำบลคลองน้ำคำยังคงเคยเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดนครปฐม โดยเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอสามพราน จนกระทั่งปี พ.ศ.2469 ทางราชการได้โอนตำบลคลองน้ำคำให้มาขึ้นกับอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2526 : 38) สำหรับพื้นที่ของตำบลคลองน้ำคำก็มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1.00 - 2.00 เมตร (เอกชัย มาศภากกร , 2537 : 55) โดยพื้นที่ส่วนหนึ่งอยู่ติดกับแม่น้ำท่าจีน ทำให้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก และเหมาะต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาตั้งแต่อดีต จากเหตุผลแวดล้อมต่างๆ ทำให้สันนิษฐานได้ว่าชุมชนตำบลคลองน้ำคำแห่งนี้น่าจะเป็นชุมชนเก่าแห่งหนึ่งและอาจมีอายุใกล้เคียงกับเมืองสาครบุรี และเมืองนครไชยศรี

ปัจจุบันตำบลคลองน้ำคำได้ยกฐานะเป็นเทศบาล เมื่อ 1 พฤษภาคม 2537 ชื่อว่าเทศบาลตำบลคลองน้ำคำจากช่วงก่อนหน้านั้นที่ปกครองในลักษณะของสุขาภิบาลอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง เทศบาลตำบลคลองน้ำคำเป็นเทศบาลที่อยู่ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีอาณาเขตด้านหนึ่งติดต่อกับเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.2 ขนาดและที่ตั้ง

เทศบาลตำบลคลองน้ำคำ มีพื้นที่ 30.40 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 หรือถนนเพชรเกษม ประมาณ 21 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับชุมชนอื่นๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับตำบลไร่จิง และตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลสวนหลวง และตำบลท่าไม้ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับสุขาภิบาลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.8 ลักษณะทางกายภาพ

1.8.1 ลักษณะภูมิอากาศ

พื้นที่เทศบาลตำบลคลองน้ำคำได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนตุลาคม ทำให้อากาศ ร้อนชื้นและไม่ร้อนนัก สภาพอากาศโดยทั่วไปเป็นไปคาบฤดูอากาศ

ฤดูร้อน เริ่มต้นจากเดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มต้นจากเดือนมิถุนายน ถึงเดือน ตุลาคม โดยในช่วงเดือนตุลาคมมักได้รับอิทธิพลจากพายุไต้ฝุ่นและพายุโซนร้อนซึ่งก่อตัวในทะเลจีนใต้ทำให้มีฝนตกหนักในช่วงดังกล่าว สำหรับปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 1,125 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มต้นจากเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือน กุมภาพันธ์ โดยสภาพอากาศในช่วงนี้อยู่ภายใต้ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

1.8.2 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของเทศบาลตำบลคลองน้ำคำเป็นที่ราบลุ่ม มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1.00 - 2.00 เมตร มีแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำนครชัยศรีไหลผ่านทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่ภายในพื้นที่มีลำคลอง 10 สาย และลำรางอีก 1 สาย โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ คลองและลำรางที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำท่าจีน ได้แก่ (1) คลองน้ำคำ(ชื่อสมมติ) เป็นคลองที่แยกมาจากแม่น้ำท่าจีนโดยตรง โดยส่วนคันของคลองเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างจังหวัดสมุทรสาครกับนครปฐม (2) คลองแค เป็นคลองข่อยที่แยกมาจากคลองน้ำคำอีกทีหนึ่ง (3) คลองโรงหมู เป็นคลองที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำท่าจีนผ่านทางตำบลท่าไม้ แต่ปลายคลองเข้ามาอยู่ในเขตของตำบลคลองน้ำคำ (4) คลองคัน เป็นคลองที่แยกมาจากด้านปลายของคลองน้ำคำ (5) ลำรางห้วยคู เป็นลำรางที่แยกมาจากคลองน้ำคำ

คลองในกลุ่มที่สอง คือคลองที่เชื่อมต่อกับคลองภาษีเจริญซึ่งชาวบ้านแถบนี้เรียกว่า "คลองใหญ่" ได้แก่ (1) คลองแนววิถีจิต 2 เป็นคลองขุดที่แยกมาจากคลองภาษีเจริญ โดยจุดเริ่มต้นอยู่ในเขตตำบลสวนหลวง ขุดมาเชื่อมกับคลองน้ำคำ (2) คลองอ้อมเขม เป็นคลองที่เชื่อมมาจากคลองภาษีเจริญ ผ่านมาทางตำบลสวนหลวงและผ่านเข้ามาบรรจบกับคลองน้ำคำ (3) คลองวัดใหม่ เป็นคลองขุดที่เชื่อมต่อกับคลองภาษีเจริญตรงบริเวณวัดใหม่หนองพะองในเขตตำบลสวนหลวงและเลยเข้ามาในเขตของตำบล คลองน้ำคำ (4) คลองขุดใหม่ เป็นคลองขุดที่เชื่อมต่อกับคลองภาษีเจริญ เริ่มต้นจากเขตของตำบลสวนหลวงและต่อเลยมาบรรจบกับคลองสุขเกษมในเขตตำบลคลองน้ำคำ (5) คลองสุขเกษม (ชื่อสมมติ) เป็นคลองขุดที่เชื่อมต่อกับคลองภาษีเจริญ เริ่มต้นจากเขตของตำบลสวนหลวง ช่วงคันของคลองเป็นเส้นแบ่งเขตของจังหวัดสมุทรสาคร กับ กรุงเทพมหานคร ช่วงกลางของคลองบรรจบกับคลองขุดใหม่ คลองนี้มีการขุดต่อออกไปจนเชื่อมเข้ากับคลองน้ำคำ และ (6) คลองคูใหญ่แค้น เป็นคลอง

ที่ขุดต่อจากคลองมหาศรซึ่งเป็นคลองในเขตหนองแขมโคยขุดเชื่อมมาจากคลองภาษีเจริญอีกทอดหนึ่ง สำหรับคลองผู้ใหญ่แห่งนี้ได้ขุดไปจนบรรจบกับคลองสุขเกษม แต่ในช่วงที่มีการก่อสร้างถนนพุทธมณฑลสายสี่ ได้สร้างถนนทับลำคลองนี้(ใช้การฝังท่อลอดใต้ถนน) ปัจจุบันลำคลองตั้งแต่ช่วงถนนสายสี่ ไปถึงคลองสุขเกษมเกือบไม่เหลือสภาพของคลองให้เห็นอีกแล้ว

1.3.2.1 คลอง : อดีตและปัจจุบัน

ในอดีตนั้น คลองต่างๆ ในเขตตำบลคลองน้ำคำนี้ให้ประโยชน์ในทางการเกษตร การอุปโภค บริโภค และการคมนาคม แต่ปัจจุบันอาชีพและวิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป ลำคลองกลายเป็นที่รับน้ำเสียจากโรงงานและบ้านเรือน น้ำในลำคลองมีสีดำดำ มีกลิ่นเหม็นและยากที่จะพบสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในลำคลอง การขาดผู้ดูแลรักษานานานทำให้ลำคลองคั้นเงินและถูกรุกค้ำจนเกือบไม่เหลือสภาพของคลองในอดีตให้เห็นอีก คุณหญิงประยงค์ ตามতিทอง ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมคลองคลองน้ำคำนานเกือบ 70 ปี เล่าถึงลำคลองในอดีตว่า "คลองน้ำคำแต่ก่อนมีน้ำใสสะอาด อาบได้ กินได้ ในน้ำก็มีกุ้งปลาชุกชุม... ชาวบ้านก็ได้อาศัยน้ำจากคลองนี้แหละสำหรับทำนาและใช้เป็นทางพายเรือคิคต่อกัน... แล้วชาวบ้านเขาก็นิยมปลูกบ้านอยู่ริมคลอง... คุณหญิงประยงค์ ยังบ่นว่า "นิกรแล้วก็เสียขายสิ่งต่างๆ ของคลองน้ำคำ เสียขายน้ำใสๆ ในคลองที่เคยอาบเคยใช้... เดี่ยวนี้อย่าพูดถึงเรื่องอาบเรื่องใช้เลย แม้แค่ค้ำกรวดค้ำไม้ค้ำไม้ก็ขายหมด กลิ่นที่โชยขึ้นมาที่หมั่นจนแทบทนไม่ได้" คุณหญิงประยงค์ เล่าว่า น้ำในคลองมาเริ่มเสียตั้งแต่ตอนที่มิโรงงานเข้ามาตั้งในเขตตำบลคลองน้ำคำ โดยโรงงานแห่งแรกที่มาตั้งคือโรงงานทอผ้าพันทอเกษม เข้ามาตั้งเมื่อ พ.ศ. 2498 โดยคุณหญิงประยงค์จำได้ว่าตอนนั้นอายุ 25 ปี และเคยไปรับจ้างแบกดินถมที่สร้างโรงงาน จึงทำให้จำได้อย่างแม่นยำ หลังจากนั้นก็มีโรงงานทยอยเข้ามาตั้งในเขตนี้จนทำให้ตำบลคลองน้ำคำกลายเป็นคองโรงงานไปในที่สุด ส่วนสภาพน้ำในคลองที่รู้วันเสียมากจนใช้ไม่ได้อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2520 โดยเริ่มจากคลองน้ำคำก่อนแล้วจึงขยายไปยังคลองอื่นๆ

ชาวบ้านคนอื่นๆ ที่เป็นคนพื้นที่ ค้างก็พูดถึงความเกี่ยวข้องของลำคลองกับวิถีชีวิตในอดีตไว้เช่นเดียวกับที่คุณหญิงประยงค์กล่าว บางคนพูดว่า "สมัยก่อนเราไม่รู้ว่ามีโรงงานนี้จะมาทำให้น้ำเสีย ถ้าเรารู้เหมือนอย่างสมัยนี้เราจะไม่ยอมให้เป็นอย่างนี้..." แต่ผู้นำท้องถิ่นบางคนเช่นเจ้าอาวาสวัดคลองน้ำคำองค์ปัจจุบันให้ข้อมูลว่า ความจริงแล้วชาวบ้านเขารู้ว่าอะไรทำให้น้ำเสียแต่ชุมชนแถบนี้ไม่มีการรวมพลังกันต่อต้านทั้งนี้เพราะ "ผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบถูกพวกโรงงานซื้อค้ำหมด" ซึ่งผลของการทะเลาะจากฝ่ายต่างๆ ทำให้ลำคลองในแถบนี้สูญสิ้นสภาพไปในที่สุด

สภาพความเสื่อมโทรมของลำคลองได้ถูกทอดทิ้งมาเป็นเวลาหลายสิบปี จนกระทั่งปี 2539 ทางราชการได้ดำเนินการตามโครงการแก้มลิงซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริทำให้คลองและลำรางหลายสายในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำได้รับการขุดลอกและกำจัดวัชพืชเพื่อให้สามารถระบายน้ำได้ดียิ่งขึ้น

1.3.2.2 การคมนาคมในชุมชน

ชาวบ้านที่เป็นคนเก่าแก่ในชุมชนเล่าว่า ห้องที่ตำบลคลองน้ำคำนี้แต่ก่อนมีแค่ทุ่งนา ชาวบ้านเดินทางติดต่อกันโดยวิธีการเดินเท้าเป็นหลัก แต่สำหรับคนที่อยู่ริมคลองก็อาจมีเรือพายหรือเรือแจวใช้ส่วนถนนนั้นแต่ก่อนเลขที่เคียวยังไม่มี มาเริ่มมีถนนเพชรเกษมเป็นสายแรกเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2483 โดยช่วงแรกทำเป็นถนนดิน จนกระทั่งช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง กองทัพอูญี่ปุ่นเข้ามาช่วยกันก่อสร้างทำให้ถนนเส้นนี้ใช้งานได้ดี ปัจจุบันการเดินทางในชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำใช้การเดินทางทางรถยนต์เป็นหลัก โดยมีรถโดยสารประจำทางทั้งที่เป็นของบริษัทขนส่ง(บขส.) ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร(ขสมก.) รถปรับอากาศของบริษัทไมโครบัส และรถสองแถวของเอกชนวิ่งให้บริการอยู่หลายสาย คมขอยต่างๆ จะมีรถจักรยานยนต์รับจ้างให้บริการอยู่โดยทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่จะใช้บริการจากรถบริการสาธารณะที่มีให้บริการอยู่ แต่ประชาชนจำนวนหนึ่งก็นิยมใช้รถส่วนตัวโดยเฉพาะรถจักรยานยนต์จะมีใช้กันมากในขณะนี้

สำหรับเส้นทางคมนาคมของชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำประกอบด้วยถนนสายหลัก 4 สาย ได้แก่

(1) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) เป็นถนนที่เชื่อมชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำกับกรุงเทพมหานคร นครปฐมและจังหวัดในภาคใต้

(2) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3091 (ถนนเศรษฐกิจ1) เป็นถนนที่แยกจากถนนเพชรเกษมตรงหลักกิโลเมตรที่ 24 (แยกคลองน้ำคำ) ตรงไปถึงอำเภอกะทู้ม่วน และเชื่อมเข้ากับถนนเศรษฐกิจ 2 ไปยังตัวจังหวัดสมุทรสาคร

(3) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3310 (พุทธมณฑลสาย 4) เป็นถนนที่เชื่อมถนนเพชรเกษมกับถนนปิ่นเกล้านครชัยศรีเข้าด้วยกัน จากแยกสายสี่ (บริเวณหมู่ที่ 11 ค.คลองน้ำคำ) ไปยังแยกศาลาขากิ่งอำเภอกุททมณฑล จังหวัดนครปฐม

(4) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3414 (พุทธมณฑลสาย 5) เป็นถนนที่เชื่อมถนนเพชรเกษมกับถนนปิ่นเกล้านครชัยศรีเข้าด้วยกัน โดยเริ่มจากแยกคลองน้ำคำไปยังตำบลศาลาขากิ่งอำเภอกุททมณฑล จังหวัดนครปฐม

นอกจากถนนหลักทั้ง 4 สายแล้ว ชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำยังมีถนนซอยต่างๆ อีก 21 สาย คิดเป็นระยะทางของถนนที่อยู่ในเขตชุมชนแห่งนี้ประมาณ 37 กิโลเมตร โดยเป็นถนนซอย 25.44กิโลเมตรและถนนสายหลัก 4 สายอีก 11.82 กิโลเมตร

1.4 การตั้งถิ่นฐานและอาชีพ

1.4.1 ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

แต่เดิมพื้นที่แห่งนี้เป็นที่เกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเป็นหลัก การตั้งบ้านเรือนจะตั้งรวมกันเป็นหมู่บ้านกระจายครอบคลุมพื้นที่ แต่จะนิยมปลูกที่อยู่อาศัยบริเวณริมคลองมากที่สุด หมู่บ้านต่างๆ จะมีชื่อเรียกเฉพาะของคน เช่น บ้านไผ่ตะแบ้หรือบ้านถ่าง เป็นหมู่บ้านริมคลองคลองน้ำคำ(อยู่เอียงไปทางใต้ของวัดคลองน้ำคำ) หมู่โคกกล้วยหรือหมู่บ้านกล้วย เป็นหมู่บ้านที่ปลูกต้นกล้วยมาก หมู่โรงหมู หรือหมู่เรือน จะเป็นหมู่บ้านที่มีบ้านทรงไทยรวมกันอยู่เป็นหมู่ใหญ่ หมู่หนองนกกกระสา หมู่หนองรี จะตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กับหนองน้ำนั้นๆ เป็นต้น ชื่อเรียกเหล่านี้ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของคนรุ่นใหม่ แต่คนมีอาชีพที่เป็นคนในพื้นที่ดั้งเดิมจะรู้จักชื่อเหล่านี้เป็นอย่างดี เหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้ชื่อเหล่านี้เลือนหายไปก็เนื่องมาจากระบบการแบ่งการปกครองเป็นหมู่บ้านของทางราชการที่เรียกชื่อหมู่บ้านเป็น หมู่ที่ 1, 2, 3,..... ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่รู้จักชื่อหมู่บ้านเดิมของตน ประกอบกับคุณลักษณะที่เป็นจุดเด่นของหมู่บ้านได้ถูกลบเลือนไป เช่น บ้านทรงไทยในหมู่โรงหมูซึ่งปลูกสร้างอยู่รวมกันเป็นหมู่ใหญ่ ได้ถูกรื้อและปลูกเป็นบ้านทรงสมัยใหม่ หรือแยกบ้านไปอยู่ต่างหากไม่เป็นหมู่เรือนเหมือนเดิม คงต้นกล้วยของหมู่โคกกล้วยก็มีบ้านเรือนมาปลูกแทนที่ หรือสภาพของหนองน้ำที่หายไป เป็นต้น ผนวกกับการที่มีคนนอกพื้นที่อพยพเข้ามาอยู่มากขึ้น ชื่อเหล่านี้จึงค่อยๆ เลือนหายไป อย่างไรก็ตาม ชื่อเหล่านี้ได้กลับมาให้คนรุ่นหลังรู้จักอีกครั้งหนึ่งเมื่อตำบลแห่งนี้ได้ยกฐานะเป็นเทศบาล ทำให้หมู่บ้านต่างๆ ถูกยุบไป แต่ได้ตั้งเป็นชุมชนย่อยในเขตเทศบาลขึ้นมาแทน หลายชุมชนที่ตั้งชื่อชุมชนตามชื่อหมู่บ้านดั้งเดิม เช่น ชุมชนย่อยหนองนกกกระสา ชุมชนย่อยโรงหมู เป็นต้น แต่หลายหมู่บ้านก็ตั้งชื่อใหม่ตามลักษณะเด่นที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น หมู่โคกกล้วย ที่ปัจจุบันเรียกว่าชุมชนย่อยฟาร์มปลา เป็นต้น

1.4.2 ผลของการเปลี่ยนแปลง คือ การตั้งถิ่นฐาน อาชีพ และโครงสร้างประชากร

ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ชุมชนตำบลคลองน้ำคำเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากชุมชนแบบเกษตรกรรมมาเป็นชุมชนอุตสาหกรรม โดยช่วงแรกมีโรงงานประเภทโรงงานทอผ้าเข้ามาตั้งก่อน แล้วจึงค่อยๆ ขยายเป็นอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ ประกอบกับมีการพัฒนาด้านการคมนาคมด้วยการตัดถนนเข้ามาในเขตนี้มากขึ้น ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในเรื่องการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน การประกอบอาชีพและองค์ประกอบของประชากร จากแต่เดิมที่ประชาชนนิยมปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ริมคลองก็เปลี่ยนมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมถนนต่างๆ โดยเฉพาะถนนเพชรเกษม ถนนเศรษฐกิจ 1 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 และถนนพุทธมณฑลสาย 5 ทำให้บริเวณริมถนนสายหลักเป็นแหล่งชุมชนใหม่ มีทั้งโรงงานอุตสาหกรรมและบ้านเรือนของประชาชนตั้งอยู่หนาแน่น ประชาชนดั้งเดิมของตำบลคลองน้ำคำที่ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาก็เปลี่ยนมาเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมบ้าง ตั้งร้านค้าขายบ้าง ส่วนชาวนาที่พอจะมีที่ดินเป็นของตนเองก็ค่อยๆ ลดการทำนาลง มีจำนวนมากที่เปลี่ยนมาปลูกห้องแถวให้เช่า

แต่บางคนก็ขายที่ดินให้กับเจ้าของโรงงานหรือเจ้าของโครงการบ้านจัดสรรที่ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์ประกอบของประชากรก็เปลี่ยนไป จากแต่เดิมที่ประชาชนในแถบนี้มีแค่คนที่ตั้งเคิม เมื่อมีโรงงานเข้ามาตั้งมากขึ้นก็มีคนหนุ่มสาวจากภูมิภาคอื่นหลั่งไหลเข้ามาหางานทำมากขึ้น ประกอบกับโครงการบ้านจัดสรรมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชากรของตำบลคลองน้ำคำเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ ความเปลี่ยนแปลงด้านประชากรดังกล่าวได้ส่งผลให้สังคมของชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจาก ชุมชนแห่งนี้ไม่ได้มีเฉพาะคนที่อีกต่อไปแล้ว แต่ชุมชนแห่งนี้คือที่รวมของคนจากทุกภูมิภาค โดยเฉพาะคนจากภาคอีสานจะเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่มากที่สุด โดยสิ่งที่ติดมากับคนที่มาจากถิ่นฐานที่ต่างกันคือความแตกต่างทางด้านความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยม สิ่งเหล่านี้ได้ทำให้ ชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำกลายเป็นแหล่งรวมของคนที่มีความเชื่อทางวัฒนธรรมที่ต่างกันและเป็นแหล่งที่มีการปะทะสังสรรค์กันทางวัฒนธรรมมากอีกแห่งหนึ่ง

1.4.8 ประชากรในชุมชน

1.4.8.1 ประชากรจริงและประชากรแฝง

ปัจจุบัน เทศบาลตำบลคลองน้ำคำเป็นชุมชนที่มีประชากรอยู่หนาแน่นในระดับสูง(ประชากร เกินกว่า 1,000 คน ค่อตารางกิโลเมตร) เมื่อคิดจากจำนวนประชากรตามหลักฐานทะเบียนราษฎร คือ ในปี 2540 มีประชากรทั้งสิ้น 31,050 คน แยกเป็นชาย 15,230 คน และหญิง 15,820 คน จากครัวเรือน 6,784 ครัวเรือน คิดเป็นความหนาแน่นประชากร 1,021 คนต่อตารางกิโลเมตร(สำนักงานเทศบาลตำบลคลองน้ำคำ, 2540 : 7) แต่ในความเป็นจริงแล้ว เทศบาลตำบลคลองน้ำคำมีประชากรมากกว่าสถิติดังกล่าวหลายเท่าตัว เนื่องจากมี "ประชากรแฝง" ซึ่งก็คือประชากรที่อยู่อาศัยในท้องที่แห่งนี้จริงแต่ไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่ให้ถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนมากประชากรแฝงเหล่านี้คือคนต่างจังหวัดที่เคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำตามโรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งงานอื่นๆ

สมาชิกสภาเทศบาลหลายคนให้ข้อมูลว่าจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำตามสภาพเป็นจริงแล้วมีมากกว่า 100,000 คน หรืออาจถึง 200,000 คนโดยให้เหตุผลว่า เฉพาะคนงานที่ทำงานอยู่ในโรงงานที่จดทะเบียนถูกต้องก็มีคนงานเกือบ 50,000 คนแล้ว ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากสำเนียงโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร ปีพ.ศ. 2538 (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร, 2538) พบข้อมูลที่ระบุว่า มีโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำ 517 แห่ง และมีคนงาน 44,491 คน จากโรงงาน 514 แห่ง(โรงงานบางแห่งไม่มีข้อมูลคนงาน) ทำให้เชื่อได้ว่า เทศบาลแห่งนี้น่าจะมีประชากรใกล้เคียงกับที่สมาชิกสภาเทศบาลให้ข้อมูล เพราะยังมีคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนอีกจำนวนมากที่ประกอบอาชีพอื่น บางส่วนไม่ได้ประกอบอาชีพ และมีจำนวนอีกไม่น้อยที่อยู่ในวัยเรียนและวัยก่อนเรียน เฉพาะในส่วนของโรงงานเองก็ยังมีโรงงานเล็กๆ อีกจำนวนมากที่ไม่ได้

จดทะเบียนตั้งเป็นโรงงานซึ่งโรงงานเหล่านี้ยังมีคนงานที่ทำงานอยู่อีกเป็นจำนวนไม่น้อย นอกจากนี้ยังมีแรงงานต่างชาติ เช่นแรงงานชาวพม่าอีกนับหมื่นคนในเขตนี้

สำหรับประชากรแฝงเหล่านี้มักจะพักอาศัยอยู่ตามห้องแถวราคาถูกที่คนพื้นที่สร้างไว้ให้เช่าอาศัย โดยประชากรแฝงเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนอีกหลายประการ เช่น กระบวนการจัดบริการพื้นฐานแก่ประชาชนของหน่วยงานที่มีหน้าที่ โดยเฉพาะเทศบาล ทั้งนี้เพราะเทศบาลได้รับ จัดสรร “เงินอุดหนุนเทศบาล” ตามจำนวนประชากรที่มีในทะเบียนราษฎร แต่เทศบาลต้องแบกรับภาระในการให้บริการพื้นฐานต่างๆ แก่ประชาชนที่มีมากกว่าจำนวนที่ได้รับงบประมาณไว้หลายเท่าตัว

1.4.8.2 กลุ่มของประชากร

การจำแนกกลุ่มของประชากร ในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำโดยทั่วไปมีวิธีในการจำแนก

2 วิธี คือ

1) จำแนกตามการเป็นคนท้องถิ่นที่ตั้งเดิมกับการเป็นคนต่างถิ่น

ชาวบ้านคลองน้ำคำดั้งเดิม นิยมจำแนกกลุ่มของประชากรด้วยการใช้เกณฑ์ของการเป็นคนท้องถิ่นและคนต่างถิ่นมากที่สุด โดยจะเรียกกลุ่มคนที่เป็นคนท้องถิ่นที่ด้วยกันว่า “คนบ้านเรา หรือ คนท้องถิ่น” และเรียกคนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาว่า “คนต่างถิ่น” โดยคนท้องถิ่นจะรู้ว่าใครบ้างที่เป็นคนท้องถิ่น และใครบ้างที่เป็นคนต่างถิ่นที่เคลื่อนย้ายเข้ามา และได้ให้ข้อสังเกตว่า ส่วนใหญ่แล้วคนท้องถิ่นมักจะมีบ้านที่ปลูกบนที่ดินของตนเองโดยบ้านดังกล่าวจะเป็นบ้านดั้งเดิมที่อยู่มาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย หรือเป็นบ้านใหม่ที่ปลูกใกล้เคียงกับบ้านดั้งเดิม ส่วนคนต่างถิ่นมักจะเช่าอาศัยอยู่ตามห้องแถว หรือซื้อบ้านตามหมู่บ้านจัดสรรอยู่ นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากการที่ชาวบ้านที่เป็นคนท้องถิ่นมักจะมาร่วมกิจกรรมของชุมชนอยู่เสมอๆ

สำหรับอัตราส่วนของคนท้องถิ่นที่กับคนต่างถิ่นนั้น คนในชุมชนให้ข้อมูลว่าปัจจุบันคนท้องถิ่นที่มีไม่เกิน 20 เปอร์เซ็นต์จากประชากรทั้งหมดในท้องถิ่น(หลายคนให้ข้อมูลว่ามีคนพื้นที่เพียง 10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น)

2) จำแนกตามภาษาพูดและภูมิภาคที่เคลื่อนย้ายมา

การจำแนกตามภาษาพูดและภูมิภาคนี้ จำแนกออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) คนท้องถิ่น 2) คนอีสาน 3) คนเหนือ 4) คนใต้ และ 5) คนภาคกลาง การจำแนกลักษณะนี้ มักใช้ภาษาที่ใช้สื่อสารในกลุ่มของคนเหล่านี้เป็นหลักในการแบ่ง ยกเว้นคนพื้นที่ที่คนทั่วไปทราบดีว่าใครบ้างที่เป็นคนพื้นที่ สำหรับอัตราส่วนของคนในชุมชนที่แบ่งในลักษณะนี้ได้รับข้อมูลจากประชาชนทั่วไปว่า จำนวนกว่าครึ่งหนึ่งคือคนภาคอีสาน รองลงมาคือคนภาคกลางประมาณร้อยละ 20-30 คนภาคเหนือประมาณร้อยละ 10-15 คนพื้นที่ประมาณร้อยละ 10-20 ส่วนคนภาคใต้น้อยที่สุดประมาณร้อยละ 5 เท่านั้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้จะมีคนอีสานในท้องถิ่นที่มากแต่การสื่อสารกันโดยทั่วไปจะใช้ภาษาภาคกลางเป็นหลัก คนอีสานจะพูดภาษาอีสานเมื่ออยู่ในที่พักของตนเองหรือเมื่อมีการรวมกลุ่มกัน เช่น เคี้ยวกับนักเรียนประถมศึกษาที่พ่อแม่เป็นชาวอีสานแต่เมื่อมาโรงเรียนก็จะไม่พูดภาษาอีสาน ยกเว้นเมื่ออยู่กันเป็นการส่วนตัวกับพี่น้องหรือเพื่อนสนิทที่เป็นเด็กอีสานเหมือนกัน

สำหรับสำนักงานเทศบาล มีวิธีการแบ่งประชากรในท้องถิ่นแตกต่างกันออกไป คือ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มประชากรจร ได้แก่ประชากรที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนแต่เข้ามาทำงานแบบเช้ามาเย็นกลับหรือเข้ามาค้าขาย กลุ่มนี้เทศบาลระบุว่ามีมากที่สุด 2) ประชากรแฝง ได้แก่ประชากรที่อยู่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นจริงแต่ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และ 3) ประชากรท้องถิ่นจริง ได้แก่ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นจริงและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ประชากรทั้ง 3 กลุ่มนี้จะเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในลักษณะต่างๆ กัน แต่กลุ่มประชากรท้องถิ่นจริงจะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอื่น

1.4.3.3 แบบแผนในการเคลื่อนย้ายเข้ามาเป็นประชากรของคลองน้ำคำ

เนื่องจากท้องที่แห่งนี้เป็นแหล่งงาน ทำให้มีคนจากทุกภูมิภาคเคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำ โดยเฉพาะงานในโรงงานอุตสาหกรรมจะมีมากที่สุด การเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในท้องที่ของประชากรได้แสดงลักษณะของระบบอุปถัมภ์อย่างชัดเจน โดยคนที่เข้ามาหางานทำได้ก่อนจะเป็นคนชักนำให้ญาติพี่น้องตามเข้ามาทำงาน โดยส่วนมากจะชักชวนให้มาทำงานในที่ทำงานเดียวกันและมาอยู่ที่พักที่เดียวกัน

มีปรากฏการณ์บางอย่างที่คนในท้องถิ่นเดิมให้ข้อมูลไว้เหมือนๆ กันว่า เมื่อคนที่เข้ามาอยู่ใหม่ได้เข้ามาเป็นเชยเป็นสะใภ้ของคนพื้นที่แล้ว จะมีญาติพี่น้องตามเข้ามาอยู่ด้วยอีกหลายคน และบางคนให้ข้อมูลในลักษณะที่ว่ากลุ่มคนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานเหล่านี้มีความตั้งใจที่จะมีครอบครัวกับคนที่เป็นคนพื้นที่ ทั้งนี้เพราะการได้แต่งงานกับคนพื้นที่ทำให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ดีขึ้น จึงผลพลอยได้คือมาคือทำให้สามารถอุปถัมภ์ญาติพี่น้องให้เข้ามาทำงานทำได้ในระยะต่อไป

นอกจากกลุ่มที่เคลื่อนย้ายเข้ามาเพื่อหางานทำในลักษณะของการเป็นลูกจ้างแรงงานแล้วยังมีประชากรอีกจำนวนมากที่เคลื่อนย้ายเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ รับจ้างทั่วไป รับจ้างเป็นคนงานก่อสร้าง รับจ้างเป็นช่างรักษาความปลอดภัย ชีมนอเตอร์รับจ้าง เป็นต้น แต่สำหรับคนที่มีทุนมากจะเข้ามาประกอบธุรกิจใหญ่ๆ เช่น ตั้งบริษัทค้าขาย หรือประกอบธุรกิจโรงงาน แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่เข้ามาเป็นประชากรของคลองน้ำคำเพราะเข้ามาซื้อบ้านจัดสรรอยู่ในเขตนี้ โดยบางคนก็ประกอบอาชีพอยู่นอกชุมชน สำหรับอาชีพของคนที่ย้ายมาอยู่ตามบ้านจัดสรรส่วนใหญ่จะมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับราชการ หรือประกอบธุรกิจส่วนตัว

นอกจากกลุ่มที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ยังมีผู้ที่เข้ามาเป็นประชากรของคลองน้ำคำอีกกลุ่มหนึ่งได้แก่ กลุ่มเด็กที่อยู่ในวัยเรียนซึ่งกลุ่มนี้จะเคลื่อนย้ายมาผู้ปกครองเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นนี้และจะเคลื่อนย้ายออกไปเมื่อผู้ปกครองต้องกลับถิ่นฐานเดิม แต่โดยทั่วไปแล้วคนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาแล้วมักจะอยู่ในท้องที่

นี้เป็นเวลานานความเท่าที่ขังมีงานทำอยู่ จากการสนทนากับบุคคลเหล่านี้ได้ข้อมูลว่ามีจำนวนมากที่อยู่ในห้องที่นี้มากกว่า 10 ปี ซึ่งเมื่อสอบถามจากเจ้าของห้องแถวต่างๆ แล้วทราบว่าผู้เช่าห้องแถวจะไม่ย้ายที่พักบ่อยๆ นอกจากกรณีที่ได้งานใหม่ซึ่งอยู่ห่างจากที่พักเดิมมาก ๆ หรือต้องย้ายกลับถิ่นฐานเดิม

1.4.3.4 มอของรายได้ที่ถูกถ่ายโอนไปสู่ต่างจังหวัดต่อคุณภาพชีวิตของประชากร

ด้วยเหตุที่ประชากรของคลองน้ำคำส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัดที่อพยพเข้ามาหางานทำซึ่งประชากรกลุ่มนี้ยังมีความผูกพันกับครอบครัวที่อยู่ต่างจังหวัดมาก ประกอบกับคนไทยทั่วไปมีวัฒนธรรมในเรื่องการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ ทำให้ประชากรกลุ่มนี้มีวิถีปฏิบัติเหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ "การส่งเงินกลับไปบ้าน" โดยเฉพาะกับคนที่ยังไม่มีครอบครัวและคนที่ฝากถูกไว้ให้พ่อแม่ที่อยู่ต่างจังหวัดถึงจะปฏิบัติในเรื่องนี้ค่อนข้างเคร่งครัด ด้วยวิถีปฏิบัติเช่นนี้ทำให้ประชากรเหล่านี้ต้องประหยัดคอดอมเพราะรายได้ปกติจากการเป็นลูกจ้างในโรงงานนั้นมีไม่ค่อเพียงพออยู่แล้ว แต่บุคคลเหล่านี้ก็มี วิธีการเพิ่มรายได้ของคนด้วยการ "ทำโอ" ซึ่งได้แก่การทำงานช่วงเวลาเพื่อให้มีรายได้มากขึ้น ดังนั้นแม้ห้องที่แห่งนี้จะเป็นแหล่งงานซึ่งปกติแล้วผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ควรจะมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร แต่กลับพบว่าคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มหนึ่งไม่ตีความลักษณะของเศรษฐกิจพื้นฐานในชุมชน ประชากรเหล่านี้ยังคงต้องเช่าห้องแถวราคาถูกที่คับแคบอยู่ รวมทั้งต้องบริโภคอาหารราคาถูก ต้องทำงานหนักและมีเวลาพักผ่อนน้อย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยส่วนรวมเพราะหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดสวัสดิการพื้นฐานต้องแบกรับภาระต่างๆ จากผลของการที่คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

1.4.4 เศรษฐกิจและอาชีพในชุมชน

จากลักษณะโดยรวมแล้ว ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำจัดว่าเป็นชุมชนที่มีภาวะเศรษฐกิจดี พิจารณาจากรายได้ของเทศบาลในปี 2538 ซึ่งเป็นปีที่สองของการจัดตั้งเป็นเทศบาล ห้องดินแห่งนี้มีรายได้(ไม่รวมงบอุดหนุนของทางราชการ) มากถึง 71,541,939.61 บาท จากเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลตำบลที่ต้องมีรายได้ขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 12 ล้านบาท โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคอุตสาหกรรม และเมื่อพิจารณาจากอาชีพของประชากรในห้องดิน พบว่ามีอาชีพอยู่ในภาคอุตสาหกรรมมากที่สุด รองลงมาคือภาคพาณิชยกรรมและการบริการ ส่วนภาคเกษตรกรรมแม้จะยังพอมืออยู่บ้างแต่น้อยมาก

1.4.4.1 อาชีพในภาคอุตสาหกรรม

จังหวัดสมุทรสาครถูกกำหนดให้เป็นเมืองปริมณฑลของกรุงเทพมหานครมาตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 ทำให้มีอุตสาหกรรมต่างๆ เกิดขึ้นในจังหวัดนี้จำนวนมาก ต่อมาจังหวัดนี้ได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่มีมลพิษในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 7 สำหรับห้องที่เทศบาลตำบลคลองน้ำคำเป็นแหล่งที่มีการอุตสาหกรรมมาก่อนพื้นที่อื่นโดยอุตสาหกรรมที่มีมากที่สุด

ตุคจะเป็นประเภท สิ่งทอ โลหะ และขงพลาตคค แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ใช้เทคโนโลยีต่ำซึ่งต้องใช้คนงานจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ทำให้ประชากรจำนวนมากมีอาชีพรับจ้างอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม แต่มีสิ่งที่น่าสนใจอยู่ประการหนึ่งคือ จำนวนของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมประมาณ 45,000 คน เป็นคนงานเทศหญิงประมาณร้อยละ 65 และเป็นคนงานเทศชายประมาณร้อยละ 35 เท่านั้น ทั้งๆ ที่ในพื้นที่นี้มีสถิติของประชากรคคมหลักฐานทะเบียนราษฎรเป็นเทศชายและหญิงใกล้เคียงกัน คือชาย 15,230 คน และหญิง 15,820 คน (เทศบาลค่าบลคดองน้ำค่า, 2540 : 7)

1.4.4.2 อาชีพในภาคพาณิชยกรรมและบริการ

การพาณิชยกรรมในเขตเทศบาลค่าบลคดองน้ำค่าส่วนใหญ่มีเพื่อคอบสนองคอคคนในท้องถิ่นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเทศบาลค่าบลคดองน้ำค่าอยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร ทำให้คนในท้องถิ่นใกล้เคียงหรือแม้แต่คนในเขตนี้เองนิยมบริโภคสินค้าจากเขตกรุงเทพ ดังนั้นสินค้าส่วนใหญ่จึงเป็นสินค้าที่จับเป็นคอคการอุปโภคบริโภค สำหรับบริเวณที่ตั้งตลาดที่ถาวรจะมีอยู่เพียง 3 แห่ง คือ 1) บริเวณแยกพุทธมณฑลสาย 4 เรียกว่า ตลาดสดสายสี่ 2) บริเวณแยกพุทธมณฑลสาย 5 เรียกว่า ศูนย์การค้าตลาดเก้าแสน และ 3) บริเวณตรงข้ามกับค่านซังของคาคารวทงหลวง เรียกว่า ตลาดกคคิพร (คูแผนภูมิที่ 6) นอกจากแหล่งที่ตั้งตลาดทั้ง 3 แห่งแล้ว ประชาชนยังนิยมตั้งร้านค้าขายกระจายอยู่ทั่วไป แต่แหล่งสินค้าที่ประชาชนนิยมใช้บริการกันมากในปัจจุบันคือ “ตลาดนัด” ซึ่งมีทั้งอาหารสดประเภทผัก ผลไม้ ไข่ เนื้อ หมู ไก่ ปลา กุ้ง หอย ฯลฯ และอาหารประเภทปรุงเสร็จ เช่น กบข้าวที่ชาวบ้านเรียกว่า “แกงจืด” และอาหารอื่นๆ ที่ซื้อไปแล้วรับประทานได้เลย เช่น ไก่ย่าง หมูย่าง ปลาย่าง ฯลฯ รวมทั้งขนมประเภทต่างๆ ด้วย นอกจากอาหารแล้ว ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ตั้งแต่เสื้อผ้า เครื่องใช้ในบ้าน เครื่องใช้ในครัว และเครื่องไฟฟ้า ก็มีผู้มาวางขายในตลาดนัดเกือบทุกแห่ง โดยแต่ละจุดจะมีตลาดนัดประมาณ 3 วัน คอค 1 สัปดาห์ และในแต่ละวันจะมีจุดขายตลาดนัดมากกว่า 10 แห่ง จากความนิยมใช้บริการตลาดนัดของประชาชนในพื้นที่ทำให้มีบุคคลทั้งในและนอกพื้นที่หันมาประกอบอาชีพค้าขายคคมตลาดนัดเป็นจำนวนมาก แต่การเข้ามาขายของคคมตลาดนัดไม่ใช่เรื่องที่ใครก็จะเข้ามาขายได้ เพราะตลาดนัดแต่ละแห่งจะมี “ผู้จัดตลาดนัด” เป็นผู้ดูแล โดยผู้ที่จะเข้ามาขายสินค้าต้องจ่ายค่าบริการให้กับผู้จัด

สำหรับอาชีพในส่วนของบริการที่นิยมกันในพื้นที่คือ การปลูกห้องแถวให้เช่า ทั้งนี้เพราะผู้ที่เข้ามาอยู่ในท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัด ห้องแถวจึงเป็นที่พักอาศัยที่ประหยัดที่สุด แต่อาชีพนี้ก็จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มของเจ้าของที่ดินที่เป็นคนพื้นที่ดั้งเดิมเสียเป็นส่วนใหญ่ สำหรับอาชีพด้านบริการที่นิยมทำกันในท้องถิ่นนี้คือ อาชีพเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย อาชีพจัดกรยานยนต์รับจ้างคคมขออาชีพช่างต่างๆ (เช่น ช่างซ่อมรถยนต์ ช่างปะมุพ่นสี ช่างซ่อมจักรยานยนต์ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเสริมสวย ช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ และช่างซ่อมแซมบ้าน เป็นต้น) อาชีพรับจ้างเลี้ยงเด็ก และอาชีพรับจ้างซักรีดเสื้อผ้าก็มีให้เห็นอยู่โดยทั่วๆ ไป และเนื่องจากท้องถิ่นนี้มีร้านอาหารเปิดให้บริการจำนวนมาก ทำ

ให้มีผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจการร้านอาหารมากตามไปด้วย เช่น อาชีพพนักงานเสิร์ฟอาหาร นัก ร้อง และเสิร์ฟเครื่องดื่มร้านอาหาร เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังมีอาชีพบางลักษณะ ที่แม้จะไม่ค่อยเป็นที่ เปิดเผยแต่ก็ทราบกันว่ามีแทรกอยู่ทุกครอกรอกทุกซอย ได้แก่อาชีพ “เจียนหวย” หรือ “คนเดินหวย” ซึ่งก็ คือผู้ที่มิหน้าที่รับแทงหวยได้คืนให้กับเจ้ามือหวยได้คืนทั้งหลาย

1.4.4.3 อาชีพเกษตรกรรม

ในอดีตเมื่อกว่า 30 ปีมาแล้ว ที่องค์ตำบลคลองน้ำคำคือดินแดนแห่งการเกษตรกรรมโดย แท้ โดยเฉพาะอาชีพทำนาเป็นอาชีพที่ทำกันมากที่สุด ปัจจุบันไม่มีการทำนาแม้แต่ไร่เดียวในท้องที่นี้ โดย นายสันติ ทรัพย์สมบูรณ์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นชาวนาคนสุดท้ายของตำบลคลองน้ำคำเล่าว่าตัวเขาเองทำนา เป็นปีสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. 2533 ปัจจุบันที่นาหลายสิบไร่ ได้ให้เช่าทำโรงงานอุตสาหกรรมเกือบทั้งหมด

จากสถิติในปี 2537 มีผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรมอยู่เพียง 300 ครัวเรือนเท่านั้น (ประมาณ ร้อยละ 7 ของประชากรที่มีอยู่ตามทะเบียนราษฎร) คิดเป็นพื้นที่ที่ทำการเกษตร 150 ไร่ จาก เนื้อที่ทั้งหมด 19,000 ไร่ แต่ในปี 2540 เหลือเนื้อที่ในการทำเกษตรกรรมเพียง 50 ไร่ เท่านั้น(ไม่มีสถิติ แสดงจำนวนผู้ประกอบการเกษตรกรรม) โดยประมาณครึ่งหนึ่งเป็นแปลงปลูกผัก ส่วนอีกครึ่งหนึ่งเป็น สวนฝรั่ง สำหรับการเกษตรในลักษณะอื่นไม่ปรากฏว่ามีในพื้นที่นี้

1.4.4.4 ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโดยรวม

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเกิดการซบดาวน์ และส่งผล รุนแรงมากขึ้นตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา ผลของภาวะเศรษฐกิจดังกล่าวกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจในท้องที่ ตำบลคลองน้ำคำอย่างมาก เนื่องจากท้องที่นี้เป็นแหล่งงานและแหล่งผลิตสินค้าสำคัญแห่งหนึ่ง เมื่อมี เหตุการณ์ที่บริษัทและโรงงานต่างๆ มีขอการขายสินค้าลดลง ทำให้โรงงานต่างๆ ต้องลดการผลิตลง ซึ่งส่งผลให้คนงานต้องหยุดการทำงานล่วงหน้า และมีบางบริษัทที่ได้รับผลกระทบมากจนต้องปลดคน งานออกเป็นบางส่วน แต่บางบริษัทก็เลือกใช้วิธีการลด สวัสดิการและค่าใช้จ่ายต่างๆ ลง ผลของภาวะ เศรษฐกิจเช่นนี้ ได้กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป เพราะประชาชนมีรายได้น้อยลงทำให้ ค้างออคอมมากขึ้น เช่นเดียวกับบริษัทต่างๆ ที่ต้องลดงบประมาณให้กับสาธารณชนลง ซึ่งวัดและโรงเรียน รับทราบถึงผลกระทบนี้ได้เป็นอย่างดี เพราะกิจกรรมที่เคยได้รับการบริจาคจากประชาชนและโรงงาน ต่างๆ มีอัตราส่วนลดลงจากปีก่อนๆ เป็นอย่างมาก

1.5 วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของคนในชุมชน

1.5.1 ชีวิตในอดีตของชาวบ้านคลองน้ำคำ

ในอดีต ชาวตำบลคลองน้ำคำมีวัฒนธรรมประเพณีเหมือนๆ กันกับชาวบ้านทั่วไปในเขตภาคกลาง คือวัฒนธรรมประเพณีจะเกี่ยวข้องกับศาสนา การประกอบอาชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ เนื่องจากชาวบ้านแถบนี้เป็นชาวพุทธเกือบทั้งสิ้น ดังนั้นวัดจึงเป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยวัดในตำบลนี้มีอยู่ด้วยกัน 2 วัด คือ วัดคลองน้ำคำ และวัดสุขเกษม สำหรับประเพณีที่ดั้งแต่เดิมมาถือว่าสำคัญที่สุดคือประเพณีการบวช ซึ่งผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่า การบวชสมัยก่อน ชาวบ้านจะจัดงานกันอย่างเอิกเกริก มีเพื่อนบ้านมาช่วยงานกัน 3 วัน 3 คืน เริ่มจากวันสุกดิบน้อย วันสุกดิบ และวันงาน ระหว่างงานจะมีการเล่นสนุกสนานตามแต่ฐานะของเจ้าภาพ แต่โดยทั่วไปก็คือการเล่นรำวง แขนงด้วยการเล่นพนันประเภทไพ่ไป เป็นต้น นอกจากประเพณีการบวชแล้ว ประเพณีในวันสำคัญทางศาสนา เช่นการทำบุญวันเข้าพรรษา ออกพรรษา การทอดกฐิน ก็เป็นประเพณีสำคัญที่ชาวบ้านไปร่วมกิจกรรมกันอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงเข้าพรรษา ชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดกันทุกวันพระ และคนมีอายุจะนิยมอยู่ถืออุโบสถศีลที่วัดกันเป็นประจำ ส่วนประเพณีเกี่ยวกับการตายก็เป็นสิ่งที่ชาวบ้านให้ความสำคัญมาก เพราะถือเป็นการไว้อาลัยแก่ผู้ที่เคยอยู่ในชุมชนเป็นครั้งสุดท้าย

เนื่องจากชาวบ้านในอดีตส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ดังนั้นจึงมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนี้หลายอย่าง ที่สำคัญคือการขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยทำนา ซึ่งเรียกกันว่า “การลงแขก” โดยการลงแขกมักจะขอแรงกันมาช่วยในช่วงของการดำนาและการเกี่ยวข้าว การลงแขกในห้องดินนี้ จะแขกเป็นการลงแขกธรรมดา กับ “แขกยก” โดยการลงแขกยกจะเอิกเกริกกว่าการลงแขกธรรมดา กล่าวคือ การลงแขกธรรมดา ชาวบ้านมักจะขอแรงจากเพื่อนบ้านที่สนิทสนมจำนวน 5 คน 10 คน มาช่วยกันทำงาน แต่แขกยกจะขอแรงจากคนจำนวนมาก บางครั้งอาจถึง 30 คน 50 คน เพื่อมาช่วยกันทำงานให้เสร็จภายในวันเดียว โดยคนที่ยกมาช่วยมักจะเป็นคนหนุ่มคนสาวทั้งสิ้น การลงแขกยก เจ้าภาพหรือเจ้าของนาต้องเตรียมอาหารไว้เลี้ยงแขกให้พอสมควร และต้องเตรียมงานไว้ให้พอกับแขกที่จะยกมาช่วย เช่นต้องเตรียมที่นา และคันกล้าไว้ให้พอกับคนจำนวนมากจะมาช่วยกันดำ ประเพณีนี้ยังเป็นโอกาสให้หนุ่มสาวในหมู่บ้านและต่างหมู่บ้านได้มาพบปะกันอีกด้วย ประเพณีที่ค่อนข้างเก่าแก่อีกอย่างหนึ่งที่เคยมีเล่นกันเมื่อกว่า 50 ปีมาแล้ว คือ ประเพณี “แห่นางแมว” เพื่อขอฝนในปีที่ฝนแล้ง โดยชาวบ้านที่อายุเกิน 60 ปียังคงจำเมื่อเพลงแห่นางแมวได้อย่างแม่นยำ แต่ประเพณีนี้ก็เลือนหายไปในระยะหลัง

นอกจากประเพณีนิยมแล้ว ถ้ากล่าวถึงลักษณะนิสัยใจคอของชาวบ้านคลองน้ำคำในอดีต ก็อาจกล่าวได้ว่า เป็นชาวบ้านที่มีจิตใจดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สนุกสนาน และใจบุญสุนทาน ดังที่ แม่เล็กทองใหม่ ซึ่งเป็นคนแก่แก่คนหนึ่งเล่าว่า “นิสัยคนแถวนี้ ก็แบบถูกทุ่ง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันดี” แม่เล็กยังเล่าอีกว่า สมัยก่อนชาวบ้านจะนิยมคั่งคุ่มน้ำคิมไว้เป็นทานที่หน้าบ้านริมทางเดิน เพื่อให้คนที่เดินทาง

ผ่านได้คืนแก่กระหาย เวลาบ้านไหนมีงานก็จะไปช่วยงานกันค้างวันค้างคืน ถึงวันพระก็ไปทำบุญที่วัดหน้ามาก็ทำมา วางจากงานนาก็ทำงานจักสานบ้าง เพาะปลูกบ้าง แต่พวกผู้ชายบางพวกก็นิยมไปตีไก่ กัดปลากัน โดยในพื้นที่ตำบลคลองน้ำคำนี้เคยมีบ่อนไก่อยู่แห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ริมคลองน้ำคำ ในเขตหมู่ที่ 6 บ่อนไก่อ้างกล่าวเป็นแหล่งสันทนาการของคนในชุมชนอยู่นานหลายสิบปี สำหรับคนคลองน้ำคำที่มีวัยกลางคนขึ้นไปจะเรียกบ่อนไก่แห่งนี้ว่า “บ่อนลุงโหว” เนื่องจากเจ้าของบ่อนชื่อ ลุงโหว แคปวง ปัจจุบันบ่อนแห่งนี้ได้เลิกกิจการไปประมาณ 10 ปีแล้ว เนื่องจากลุงโหวซึ่งเป็นเจ้าของบ่อนอายุได้เสียชีวิตลง แต่แม้จะไม่มีบ่อนแล้ว ชาวบ้านทั่วไปก็ยังเรียกบริเวณดังกล่าวว่า “บ่อนไก่” จนถึงทุกวันนี้

ประเพณีของคนคลองน้ำคำหลายๆ อย่างได้สูญหายไปในปัจจุบันนี้ ตัวอย่างเช่น การขอแรงลงแขกก็ไม่มีให้เห็นแล้วเพราะอาชีพทำนาหมดไปจากตำบลนี้ได้ประมาณ 10 ปีแล้ว ประเพณีที่ยังปฏิบัติกันอยู่มาจนทุกวันนี้ก็คือประเพณีการบวช และประเพณีเกี่ยวกับการคาย ซึ่งถ้าไปร่วมกิจกรรมสองอย่างนี้จะพบว่า ชุมชนแห่งนี้ยังมีสายสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงคนในชุมชนไว้อย่างแน่นเหนียว โดยเมื่อพิจารณาจากผู้ที่มาร่วมงานแล้วจะเห็นว่าคนดั้งเดิมในตำบลนี้ มีอยู่เพียงไม่กี่ตระกูลเท่านั้น และบุคคลเหล่านี้ล้วนมีความผูกพันกันทั้งในด้านที่เคยเป็นเพื่อนบ้านที่เคยช่วยเหลือซึ่งพากันมาแต่เดิมและเป็นญาติเกี่ยวดองกัน แม้ปัจจุบันในท้องที่แห่งนี้จะมีคนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีผู้อพยพจากภาคต่างๆ เข้ามาหางานทำ รวมถึงการขยายตัวด้านอื่นๆ จนทำให้สภาพของท้องถิ่นแห่งนี้มีความเป็นเมืองมากขึ้นทุกทีๆ แต่สายสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่นก็ยังคงเหนียวแน่นอยู่ ทั้งนี้เพราะคนในท้องถิ่นดั้งเดิมยังให้ความสำคัญกับชุมชนและเพื่อนบ้านด้วยการไปร่วมกิจกรรมที่ชุมชนและเพื่อนบ้านจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ สำหรับสมาชิกใหม่ของชุมชนที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนก็ได้อาศัยคนพื้นที่ดั้งเดิมเป็นตัวเชื่อมโยงให้ตนเองได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ขณะนี้คนในพื้นที่ดั้งเดิมได้ปฏิบัติตัวเสมือนหลักที่เชื่อมโยงให้ชุมชนมีสายสัมพันธ์ต่อกัน ส่งผลให้ท้องที่นี้ยังคงรักษาความเป็นชุมชนไว้ได้

มีสิ่งหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ว่าคนพื้นที่ดั้งเดิมคือแกนหลักของชุมชนและยังคงรักษาความเป็นผู้นำในชุมชนไว้ได้ สิ่งนั้นคือ การที่นักการเมืองท้องถิ่นที่บริหารท้องถิ่นนี้ล้วนแต่เป็นคนในพื้นที่ดั้งเดิมเกือบทั้งสิ้น โดยมีคนนอกท้องที่เพียงรายเดียวที่แทรกตัวเข้ามาได้ แต่บุคคลดังกล่าวก็เป็นคนที่มีท้องถิ่นอยู่ใกล้เคียงและปัจจุบันก็เข้ามาเป็นคนในท้องที่นี้โดยเข้ามาเป็นผู้ประกอบกิจการคนสำคัญในท้องถิ่น สำหรับเหตุผลที่ช่วยให้คนในท้องที่ดั้งเดิมสามารถรักษาความเป็นผู้นำชุมชนไว้ได้ คือการที่คนพื้นที่มักจะเป็นเจ้าของที่ดินอยู่แต่เดิม ทำให้กลายเป็นผู้มีฐานะในชุมชน เช่น เป็นเจ้าของบ้านเช่า เป็นเจ้าของที่ดินที่โรงงานต่างๆ เข้ามาเช่าทำกิจการ เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้มีอิทธิพลทำให้คนที่มาอยู่ใหม่ให้ความเกรงใจอย่างไรก็ตามยังมีคนท้องที่ดั้งเดิมอีกไม่น้อยที่ไม่ได้มีบทบาทเด่นในสังคม แต่เมื่อชุมชนมีกิจกรรมบุคคลเหล่านี้ก็จะไปร่วมกิจกรรมกันอย่างสม่ำเสมอ

1.5.2 ชาวบ้านคลองน้ำคำในปัจจุบัน

1.5.2.1 วัฒนธรรมประเพณีของชาวบ้านคลองน้ำคำในปัจจุบัน

ในปัจจุบันประชากรของคลองน้ำคำส่วนใหญ่คือผู้ที่เคลื่อนย้ายเข้ามาจากภูมิภาคต่างๆ โดยบางส่วนได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่อย่างถาวร แต่บางส่วนก็เข้ามาอยู่ชั่วคราวคราบเท่าที่ยังมีงานทำอยู่ ส่วนคนพื้นที่ดั้งเดิมจะมีอยู่ไม่เกินร้อยละ 20 เท่านั้น อย่างไรก็ตามชาวบ้านคลองน้ำคำล้วนเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธเกือบทั้งสิ้น โดยสำนักงานเทศบาลตำบลคลองน้ำคำแสดงสถิติว่ามีประชากรที่นับถือศาสนาพุทธมากถึงร้อยละ 99.85 (เทศบาลตำบลคลองน้ำคำ, 2540 : 8) ด้วยเหตุนี้ทำให้ชาวบ้านทั่วไปยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางศาสนาอยู่มาก โดยเฉพาะการบวชและการทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา เช่นวันเข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น

ประเพณีการบวชเป็นประเพณีที่ประชาชนในเขตนี้ให้ความสำคัญมาก แต่ลักษณะการบวชได้เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ประชาชนนิยมบวชเมื่อมีอายุครบ 20 ปี และบวชอย่างน้อย 1 พรรษา (ประมาณ 3 เดือน ขึ้นไป) ปัจจุบันประชาชนจะบวชเมื่ออายุเกินกว่า 20 ปีเป็นส่วนมาก และจะบวชเพียง 7 วัน 15 วันหรือ 1 เดือน เป็นส่วนใหญ่ จะมีน้อยรายที่บวชจนได้พรรษา ทั้งนี้เพราะความจำเป็นในเรื่องการเรียนหรือภาระในการทำงาน โดยคนที่ยังเรียนหนังสืออยู่มักต้องการเรียนให้จบก่อน ซึ่งมักจะมีอายุเกิน 20 ปี ส่วนรายที่มีงานทำแล้วก็ไม่อยากขาดงานนานหรือไม่ได้รับอนุญาตให้ลาบวชจากนายจ้าง ทำให้การบวชในระยะหลังๆ นี้ เป็นการบวชตามประเพณี และบวชได้ในระยะสั้นๆ ไม่เหมือนสมัยก่อน สิ่งหนึ่งที่เป็นเรื่องน่าสังเกตเกี่ยวกับการบวชคือ จำนวนพระของวัดทั้งสองวัดในเขตตำบลคลองน้ำคำในช่วงเข้าพรรษา จะมีพระอยู่จำพรรษาประมาณวัดละ 30 - 40 องค์เท่านั้น ทั้งๆ ที่ในเขตนี้มีประชากรนับแสนคน(รวมประชากรแฝงด้วย) ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะประชากรที่เป็นคนต่างจังหวัดและมีพ่อแม่อยู่ต่างจังหวัดเมื่อจะบวชพระก็จะเดินทางกลับไปบวชที่วัดบ้านเกิดของคนทำให้ที่อยู่ที่แห่งนี้มีพระจำพรรษาอยู่ไม่มากนักเมื่อเทียบอัตราส่วนกับจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ประชาชนโดยทั่วไปยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาอยู่มาก เช่นในช่วงทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา ประชาชนจะมาร่วมทำบุญกันจนแน่นวัด ผู้ที่มาร่วมทำบุญมีทั้งคนพื้นที่ดั้งเดิมและคนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ โดยเฉพาะประชาชนที่มาจากต่างจังหวัดจะเคร่งครัดกับงานบุญลักษณะนี้มาก ดังที่ชาวบ้านคลองน้ำคำคนหนึ่งตั้งข้อสังเกตกับคนกลุ่มนี้ว่า "คนพวกนี้เขาศรัทธาแก้ว เพราะที่บ้านเขาทำกันเข้มแข็ง มีขนาดฐานะเขาไม่ค่อยดีเขายังมีศรัทธามากอย่างนี้..." นอกจากนี้กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาแล้ว กิจกรรมอื่นๆ เช่น งานลอยกระทง หรืองานวัด ประชาชนก็นิยมมาร่วมงานกันมาก แต่ส่วนใหญ่จะมาร่วมงานได้ในวันที่ตรงกับวันหยุด หรือในช่วงเวลาที่ไม่ตรงกับเวลาทำงาน

นอกจากประเพณีที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ชุมชนแห่งนี้ให้ความสำคัญอย่างมากกับประเพณีเกี่ยวกับการตาย โดยเฉพาะถ้าผู้ตายเป็นคนในท้องถิ่นดั้งเดิมจะมีแขกมาร่วมงานมากเป็นพิเศษ ในงานฌาปนกิจศพของผู้ที่มีฐานะเจ้าภาพนิยมที่จะบริจาคทรัพย์ให้กับวัดและโรงเรียนเพื่อสร้างถาวรวัตถุหรือจัดตั้งเป็นกองทุนมูลนิธิ เช่นกองทุนช่วยเหลือเด็กยากจน เป็นต้น

ในส่วนของกิจกรรมร่วมกิจกรรมทางศาสนาและกิจกรรมในชุมชนของชาวบ้าน มีสิ่งที่น่าสังเกตบางประการที่เป็นเงื่อนไขให้ชาวบ้านมาหรือไม่มาร่วมกิจกรรมกับชุมชนโดยเงื่อนไขส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับลักษณะของอาชีพ เวลาว่าง และความผูกพันกับท้องถิ่นเดิม เช่น ชาวบ้านทั่วไปจะมาร่วมทำบุญที่วัดเฉพาะวันสำคัญทางศาสนาที่ตรงกับวันหยุด โดยเฉพาะวันอาทิตย์ ทั้งนี้เพราะคนงานจะได้หยุดงานเฉพาะวันอาทิตย์เท่านั้น แต่ในกรณีที่มีช่วงวันหยุดติดต่อกันหลายวัน เช่นช่วงวันสงกรานต์ ชาวบ้านที่เป็นคนต่างจังหวัดจะนิยมเดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านและจัดกองผ้าป่าไปทำบุญที่วัดบ้านเกิดของตน ดังนั้นในช่วงดังกล่าวจะมีแต่คนพื้นที่อยู่ในชุมชน

สำหรับคนพื้นที่ดั้งเดิมมักจะมาร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ แต่มักเป็นคนที่มิวี่กลางคนขึ้นไป ทั้งนี้เพราะคนในวัยนี้อยู่ในช่วงที่ชุมชนแห่งนี้ยังเป็นชุมชนแบบเกษตรกรรม ซึ่งคนในช่วงนั้นจะรู้จักสนิทสนมกันดี เนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยกันอยู่เสมอๆ ส่วนเด็กรุ่นหลังจะไม่ค่อยผูกพันกับชุมชนเท่ากับคนรุ่นพ่อแม่ เนื่องจากชีวิตของคนรุ่นหลังมักเกี่ยวข้องกับการเรียนนานหลายปี โดยการเรียนทำให้วิถีชีวิตห่างออกไปจากชุมชน และเมื่อเรียนจบแล้วมักได้งานที่อยู่นอกชุมชน ทำให้ไม่ค่อยมีโอกาสร่วมกิจกรรมกับชุมชนมากนัก

นอกจากประเพณีนิยมของชาวบ้านคลองน้ำคำที่กล่าวถึงแล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ควรกล่าวถึงได้แก่ แหล่งสันทนาการในชุมชน โดยในอดีตชาวบ้านผู้ชายนิยมตีไก่ กัดปลากันมาก ปัจจุบันบ่อนไก่ได้เลิกดำเนินการไปแล้ว แต่ตำบลคลองน้ำคำก็มีสิ่งใหม่มาทดแทนบ่อนไก่ สิ่งนั้นคือ "สนามมวย" โดยสนามมวยแห่งนี้ได้จัดให้มีการชกมวยถ่ายทอดทางโทรทัศน์ทุกสัปดาห์ นอกจากสนามมวยแล้ว ภายในเขตพื้นที่ตำบลคลองน้ำคำยังมีโรงพยาบาลอีก 2 แห่ง และร้านอาหารที่มีการแสดงดนตรีอีกนับสิบแห่ง จึงนับได้ว่าพื้นที่นี้มีแหล่งบริการบันเทิงให้กับประชาชนมากทีเดียว อย่างไรก็ตามประชาชนจำนวนมากนิยมที่จะใช้บริการบันเทิง(โดยเฉพาะ โรงภาพยนตร์)จากแหล่งบันเทิงในเขตกรุงเทพมหานครมากกว่าแหล่งบันเทิงในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะแหล่งบันเทิงในกรุงเทพมหานครมีความทันสมัยมากกว่า ประกอบกับระยะทางไม่ห่างกันมากและมีการคมนาคมสะดวก

1.5.2.2 วิถีชีวิตแบบสังคมเมืองที่เข้ามาแทนที่สังคมแบบเกษตร

ปัจจุบันวิถีชีวิตของคนในชุมชนมีลักษณะเป็นแบบสังคมเมืองมากขึ้น โดยทั่วไปคนจะไม่สนใจที่จะทำความรู้จักกันแม้จะมีที่พักอยู่ใกล้กัน ยกเว้นบุคคลบางกลุ่มที่มีปัจจัยส่งเสริมให้รู้จักกันเคย

กัน กลุ่มแรกคือคนที่ดั้งเดิมซึ่งรู้จักกันเคยกันมานาน กลุ่มนี้จะยังคงมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันอยู่ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มคนที่เป็นคนใหม่ของชุมชน กลุ่มนี้จะมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันด้วยการที่เป็นคนที่พูดภาษาเดียวกัน มาจากภูมิภาคเดียวกัน หรือต้องพึ่งพาอาศัยกัน บุคคลเหล่านี้จะสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในสังคมของคนที่อยู่แคมป์หรือห้องแถว ทั้งนี้เพราะคนที่จะมาเช่าห้องแถวอยู่ใกล้กันส่วนใหญ่จะเป็นคนที่รู้จักกันมาแต่เดิม หรือเป็นคนที่เคยอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน หรือไม่ก็ทำงานอยู่ที่เดียวกัน โดยจะชักชวนกันให้มาเช่าห้องแถวอยู่ใกล้กัน ในกรณีที่ไม่มีปัจจัยเหล่านี้มาส่งเสริมแล้ว ความรู้จักกันเคยของผู้คนในชุมชนมักจะเกิดจากการเป็นเพื่อนร่วมงานกันมากกว่าสิ่งอื่น

วิถีชีวิตของคนในชุมชนนี้มักจะถูกกำหนดด้วยลักษณะของอาชีพโดยมี "เวลา" เป็นเงื่อนไขสำคัญ โดยเฉพาะคนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องทำงานตามกะจะเห็นภาพได้ชัดเจนมาก สังเกตได้จากทุกเช้าที่เป็นวันทำงาน ช่วงเวลาก่อน 8.00 น. ตามริมถนนและบนยานพาหนะในท้องถนนจะเต็มไปด้วยประชาชนที่แต่งตัวด้วยเครื่องแบบของโรงงานต่างๆ แต่เมื่อหลังจากเวลา 8.00 น. แล้ว กระแสจราจรในชุมชนจะลดความแออัดลงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะคนงานได้พากันเข้าสู่โรงงานเรียบร้อยแล้ว เช่นเดียวกับช่วงเย็นที่คนงานจะกรูกันออกมาจากโรงงานสู่ท้องถนนอยู่ก็กระดกหนึ่ง ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้เป็นสิ่งที่มีให้เห็นกันจนชินตาของคนในชุมชนนี้

1.5.2.3 ทัศนคติและความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นของคนในชุมชน

จากการสังเกตลักษณะทางสังคมโดยทั่วไปของคนในชุมชน พบว่าคนในชุมชนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มคนที่เป็นคนพื้นที่ดั้งเดิม กับกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่ใหม่โดยคนที่เป็นคนพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างเหนียวแน่น ทั้งนี้เพราะมีกิจกรรมทางสังคมให้คนกลุ่มนี้พบปะกันเป็นประจำ โดยเฉพาะกิจกรรมทางศาสนาที่มีวัดเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้แล้วคนในชุมชนยังจัดให้มีองค์กรชุมชนที่เป็นแหล่งรวมตัวกันทำงานเพื่อชุมชน เช่น กลุ่ม อปพร. (กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน) กลุ่ม สรบ. (กลุ่มสมาชิกรักษาความสงบหมู่บ้าน) หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ตำรวจบ้าน เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้ จะมาร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการร่วมกิจกรรมในลักษณะของการอุทิศความช่วยเหลืองานของชุมชน แต่แม้จะเป็นองค์กรที่เปิดกว้างให้กับทุกคนได้มีโอกาสเข้ามาทำงานให้กับท้องถิ่น แต่ปรากฏว่าคนที่เข้าร่วมกลุ่มกลับมีแต่คนพื้นที่เกือบทั้งสิ้น ซึ่งเรื่องนี้ผู้นำกลุ่มอาสาสมัครและผู้นำท้องถิ่นให้คำอธิบายต่อผู้วิจัยว่า เป็นเพราะองค์กรชุมชนลักษณะนี้เป็นการทำงานที่ไม่ให้ผลตอบแทนให้ คนที่เข้ามาทำงานต้องเป็นฝ่ายเสียสละทั้ง กำลังกาย เวลา และทุนทรัพย์ โดยต้องเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ซึ่งส่วนใหญ่จะมีแต่คนพื้นที่ที่มีความพร้อม สำหรับคนที่เข้ามาอยู่ใหม่มักจะขาดความพร้อมในลักษณะดังกล่าว หรือแม้บางคนที่มีความพร้อมด้านอื่นๆ แต่ด้วยความรักความผูกพันกับท้องถิ่นหรือขาดผู้ชักนำให้เข้ากลุ่มก็เป็นสิ่งที่ทำให้เขาไม่ได้เข้ามาทำงานให้กับชุมชน

การที่คนในชุมชนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังที่กล่าวแล้วนี้ เมื่อศึกษาถึงทัศนคติของคนทั้งสองกลุ่มแล้วพบว่า มีทัศนคติบางประการที่เป็นปัจจัยให้เกิดการแบ่งกลุ่ม คือ คนพื้นที่มองว่า คนต่างถิ่นที่เข้ามาอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ เข้ามาเพื่อทำมาหากินเท่านั้น แต่ไม่ได้รับรัก ไม่ได้ผูกพันกับสถานที่ที่เป็นแหล่งทำกิน ทำให้คนท้องถิ่นไม่คาดหวังว่าจะได้รับความร่วมมืออะไรจากกลุ่มคนเหล่านี้ รวมทั้งยังมีทัศนคติเชิงลบกับลักษณะนิสัยบางอย่างของคนกลุ่มนี้ด้วย ส่วนคนที่เป็นคนต่างถิ่นก็แสดงความรู้สึกว่า เขาไม่ใช่คนที่นี่ การมาที่นี่ก็เพื่อมาหางานทำ และคิดว่าเมื่อไม่มีงานทำแล้วเขาจะต้องกลับบ้านเกิด โดยส่วนใหญ่บอกว่าที่บ้านเกิดของเขา มีไร่ มีนา และพ่อแม่ให้ต้องกลับไปดูแล สิ่งเหล่านี้อาจสังเกตได้จากเหตุการณ์ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ หรือตรุษจีนซึ่งเป็นช่วงที่โรงงานทั้งหลายหยุดกิจการติดต่อกันหลายวัน จะพบว่าช่วงนี้ประชาชนที่เป็นคนต่างท้องถิ่นต่างพากันเดินทางกลับบ้านเกิดของคนจนชุมชนแห่งนี้เหลือผู้คนที่อยู่ประจำ โดยการเดินทางกลับจะมีการจัดกองผ้าป่าไปทอดที่วัดบ้านเกิดของคนด้วย และช่วงนี้เองที่คนท้องถิ่นบอกว่า คนที่เหลืออยู่ในชุมชนช่วงนี้ส่วนใหญ่คือคนคลองน้ำคำ นอกจากนี้ยังมีคำพูดที่หลายคนพูดเหมือนกันคือ “ถ้าอยากรู้ว่าใครเป็นคนคลองน้ำคำ ให้ไปดูบนศาลาเวลาทำบุญ” ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นข้อพิจารณาข้อหนึ่งเท่านั้น เพราะผู้วิจัยพบว่าคนที่เป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิดหลายคนก็ไม่นิยมไปทำบุญวัดบวรที่วัด โดยแต่ละคนมีเหตุผลต่างๆ กันไป

1.5.2.4 เด็ก : ภาวะที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ

จากลักษณะของอาชีพในท้องถิ่นที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เด็กที่เกิดใหม่กลายเป็นภาระของพ่อแม่ ประกอบกับความไม่สะดวกอื่นๆ เช่น ที่พักอาศัยเป็นห้องแถวที่ค่อนข้างคับแคบ เป็นต้น เด็กที่เกิดใหม่จะได้รับการดูแลจากพ่อแม่ประมาณ 1 - 2 เดือนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงที่แม่ได้รับอนุญาตให้ลาคลอดบุตร เมื่อพ้นระยะนี้แล้วพ่อแม่จะส่งเด็กกลับไป “บ้านนอก” ให้ปู่ย่า ตายายเลี้ยงดูต่อไป แต่จากการซักถามพ่อแม่เด็กหลายคนได้ข้อมูลว่า ส่วนใหญ่แล้วจะนิยมส่งกลับไปให้ตายายซึ่งเป็นพ่อแม่ของฝ่ายหญิงเลี้ยงดูมากกว่า ส่วนพ่อแม่ของฝ่ายชายก็จะรับเลี้ยงดูลูกของลูกสาวซึ่งเป็นหลานตา หลานยาย เช่นกัน โดยส่วนมากเป็นความนิยมของชาวอีสานที่จะปฏิบัติกันเช่นนี้ ซึ่งเมื่อผู้วิจัยถามถึงเหตุผลว่าทำไมจึงนิยมส่งลูกให้ไปอยู่กับตายายมากกว่าให้ไปอยู่กับปู่ย่า คำตอบที่ได้รับคือลูกผู้หญิงมีความสนิทสนมกับพ่อแม่มากกว่าผู้ชาย ทำให้เมื่อต้องส่งเด็กไปให้พ่อแม่เลี้ยงจึงนิยมส่งไปอยู่กับพ่อแม่ทางฝ่ายหญิง อย่างไรก็ตามยังมีพ่อแม่เด็กบางคนที่ยกกลับไปรับ “แม่” ซึ่งเป็นยายหรือย่าของเด็กมาเลี้ยงดูที่ห้องแถว และบางคนก็นำลูกไปฝากเลี้ยงตามบ้านของคนที่ยังเลี้ยงเด็ก โดยจ้างเลี้ยงเฉพาะตอนกลางวันและมารับลูกไปเลี้ยงเองหลังจากเลิกงาน แต่ลักษณะเช่นนี้จะมิได้อยู่ไม่มากนักยกเว้นคนที่มาซื้อบ้านอยู่ตามทาวน์เฮ้าส์หรือหมู่บ้านจัดสรรจึงจะปฏิบัติเช่นนี้กันมาก

สำหรับเด็กที่มีอายุอยู่ในวัยเข้าเรียนได้แล้ว พ่อแม่จำนวนมากจะกลับไปรับลูกจากต่างจังหวัดมาเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐที่ใกล้กับที่พัก ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาในเขตนี้จึงมีนักเรียนที่เป็นเด็กต่างจังหวัดย้ายเข้ามาเรียนเสมอๆ

1.5.2.5 ความรับผิดชอบต่อครอบครัวเดิมที่อยู่ต่างจังหวัด

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นแล้วว่าประชากรกลุ่มที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานทำ ยังมีความผูกพันและมีภาวะกับครอบครัวเดิมที่อยู่ต่างจังหวัด ทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีวิถีปฏิบัติเหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ “การส่งเงินกลับไปบ้าน” ให้กับพ่อแม่ที่อยู่ต่างจังหวัด แต่นอกจากความรับผิดชอบในลักษณะนี้แล้วยังพบว่าเมื่อบุคคลเหล่านี้มีช่องทางในการประกอบอาชีพที่ดีก็มักกลับไปรักษาวันหยุดที่นอกรับได้เข้ามามีโอกาสทำงาน ตัวอย่างเช่น คนงานในโรงงานผลิตผ้าโหวทยุดนหนึ่งเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ตนเองและพี่น้องอีก 5 คน เข้ามาทำงานอยู่ที่เดียวกัน โดยที่สาวซึ่งได้งานทำที่นี่ก่อนเป็นคนชักนำให้น้องๆ ได้เข้ามาทำงานด้วย และโรงงานแห่งนี้ก็มีคนงานที่เป็นพี่น้องกันแบบนี้อีกหลายราย แต่ในระยะหลังๆ เจ้าของโรงงานมีนโยบายว่าจะไม่รับพี่น้องหลายๆ คนให้เข้ามาทำงานที่เดียวกัน เนื่องจากโรงงานเคยประสบปัญหาขาดคนงานเมื่อทางบ้านของคนงานมีปัญหาและพี่น้องทุกคนพากันลากลับบ้านพร้อมๆ กัน สิ่งเหล่านี้ได้แสดงถึงความผูกพันกับครอบครัวเดิมของคนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานทำในท้องถิ่นนี้ จากการสอบถามคนงานหลายๆ คน ได้ข้อมูลตรงกันว่าทุกคนต้องการตั้งหลักแหล่งอยู่ในชุมชนแห่งนี้ เพราะงานที่ทำไม่ลำบากเหมือนการทำไร่ทำนาตอนที่อยู่บ้านนอก แต่บางคนก็ต้องพากันอพยพกลับถิ่นเดิม ก็เนื่องจากหมดหนทางทำกินหรือมีบางรายที่ครอบครัวในต่างจังหวัดมีปัญหา เช่น พ่อแม่ทางบ้านขาดผู้ดูแลหรือไม่มีคนดูแลโรนมา เป็นต้น

1.6 สถาบันหลักของชุมชน

สถาบันหลักในชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำประกอบด้วยสถาบันทางศาสนา กับสถาบันทางการศึกษา ดังจะได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

1.6.1 สถาบันทางศาสนา

เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนเทศบาลตำบลคลองน้ำคำเป็นชาวพุทธ โดยสถิติของเทศบาลฯ ระบุว่า ประชากรในท้องถิ่นนี้เป็นชาวพุทธถึงร้อยละ 99.85 ดังนั้นสถาบันหลักทางศาสนา ก็คือ “วัด” ซึ่งวัดในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำมีอยู่ 2 วัด ได้แก่ วัดคลองน้ำคำ และวัดสุขเกษม

1.6.1.1 วัดคลองน้ำคำ

วัดคลองน้ำคำเป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดของตำบลคลองน้ำคำ จัดสร้างโดยคนชว่อม เกิดเจริญ เมื่อราวปี พ.ศ. 2410 บนเนื้อที่ 16 ไร่ 3 งาน ณ ริมคลองน้ำคำ บริเวณหมู่ที่ 4 ตำบลคลองน้ำคำ ทำให้วัดนี้มีชื่อเรียกในสมัยนั้นว่า “วัดคาอ่วม” หรือ “วัดใหม่ปลายคลอง” วัดแห่งนี้ได้รับวิสุงคามสีมาให้เป็นวัดที่ถูกต้องสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2425 ดังนั้นวัดนี้จึงมีอายุครบ 130 ปี ในปี พ.ศ. 2540 เมื่อนับจากปีที่สร้าง ในอดีตการเดินทางมายังวัดสามารถมาได้ทั้งทางน้ำ(โดยอาศัยคลองน้ำคำ)และทางบก แต่ปัจจุบันไม่มีถนนเดินทางทางเรือในคลองน้ำคำอีกแล้ว ดังนั้นการเดินทางมายังวัดจึงใช้ทางรถยนต์เป็นหลัก โดยมีถนนสายหลักที่ผ่านวัด 2 สาย คือ ถนนเพชรเกษมและถนนเศรษฐกิจ 1 แต่เนื่องจากที่ตั้งของวัดอยู่ห่างจากถนนทั้ง 2 สายประมาณ 200 - 300 เมตร การเข้ามาสู่วัดจึงต้องเข้ามาตามถนนซอยที่แยกมาจากถนนทั้ง 2 สายนี้

ตั้งแต่ตั้งวัดเป็นต้นมาชาวบ้านคลองน้ำคำได้ช่วยกันทำนุบำรุงวัดแห่งนี้มาโดยลำดับ ทำให้ปัจจุบันวัดแห่งนี้เป็นวัดใหญ่วัดหนึ่งในอำเภอกระทุ่มแบน อาณาเขตของวัดก็ได้ขยายออกไปจนจรดถนนเพชรเกษมเนื่องจากถูกหลาณของตระกูล “เกิดเจริญ” ซึ่งเป็นตระกูลที่สร้างวัดได้อุทิศที่ดินให้เป็นที่ธรณีสงฆ์ ปัจจุบันทางวัดได้อนุญาตอนุญาตให้ใช้พื้นที่ส่วนที่ติดกับถนนเพชรเกษมเป็นที่ตั้งของโรงเรียน 2 แห่ง คือ โรงเรียนคลองน้ำคำโสภณชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบล กับโรงเรียนวัดคลองน้ำคำ ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(ส.ป.ช.)

วัดแห่งนี้ได้เป็นแหล่งรวมใจของคนคลองน้ำคำมาเป็นเวลานานนับร้อยปีโดยประชาชนในถิ่นนี้ถือวันเข้าาวาสคือคนสำคัญของชุมชน การที่ชุมชนจะมีกิจกรรมใดๆ ประชาชนก็มักจะมาปรึกษาหารือกันที่วัดโดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้ให้คำปรึกษาโดยตลอด ทางวัดเองก็ได้ประชาชนที่เป็นคนสำคัญ ของชุมชนเข้ามาช่วยเป็นกรรมการวัด ดังนั้นกิจกรรมของชุมชนใดที่ได้รับการสนับสนุนจากทางวัดก็มักได้รับความสำเร็จด้วยดีเสมอมา ตัวอย่างเช่น เมื่อปี พ.ศ. 2537 โรงเรียนวัดคลองน้ำคำต้องการสร้างรั้วตามแนวถนนเข้าสู่วัดเพื่อความปลอดภัยของเด็กนักเรียนและเป็นแนวเขื่อนป้องกันน้ำท่วม ซึ่งช่วงดังกล่าวเป็นช่วงที่วัดจะจัดให้มีงานใหญ่ การสร้างรั้วโรงเรียนจะช่วยให้เส้นทางเข้าวัดดูสวยงามสะอาดตาขึ้น ทางโรงเรียนจึงได้นำเรื่องนี้ปรึกษากับกรรมการศึกษา(ชื่อเรียกกรรมการโรงเรียนในช่วงนั้น)ซึ่งกรรมการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นกรรมการของวัดด้วย ดังนั้นกรรมการศึกษาจึงได้นำเรื่องนี้ไปขอความอนุเคราะห์จากเจ้าอาวาสซึ่งก็ได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี หลังจากทางวัดรับเป็นภาระเรื่องนี้แล้วปรากฏว่าเพียง 3 วันพระเท่านั้น คณะกรรมการก็สามารถหาเงินจำนวนกว่า 3 แสนบาท มาสร้างรั้วให้กับโรงเรียนได้สำเร็จ โดยกรรมการวัดท่านหนึ่งเล่าว่า ชาวบ้านแถบนี้เขายังศรัทธากับวัดอยู่มาก ดังนั้นถ้างานใดที่ทางวัดให้การสนับสนุน ชาวบ้านก็จะให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ปัจจุบันวัดแห่งนี้มี พระครูถาวรธรรมานุวัตร ฉายา อมโร วิทฺธานะ นักรรรมชั้นเอก อายุ 43 ปี 23 พรรษา เป็นเจ้าอาวาสลำดับที่

14 ของวัด โดยเจ้าอาวาสท่านนี้เป็นคนต่างอำเภอ แต่ได้มาบวชอยู่ที่วัดนี้ตั้งแต่พ.ศ. 2517 และได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสแทนเจ้าอาวาสรูปเดิมที่เพิ่งมรณภาพไปเมื่อปี 2540

1.6.1.2 วัดสุขเกษม

วัดสุขเกษม หรือในอดีตที่ชาวบ้านเรียกว่า “วัดคาสรี” เป็นวัดที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2480 โดยผู้ใหญ่ศรี สุขเกษม(ชื่อสมมติ) อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 ตำบลคลองน้ำคำ กับ นางเปลี่ยน ททรัพย์สมบูรณ์ (ชื่อสมมติ) ได้ร่วมกันบริจาคที่ดินบริเวณริมคลองสุขเกษม ในเขตหมู่ที่ 12 ตำบลคลองน้ำคำ สำหรับให้สร้างวัด โดยมีพระอาจารย์หรั่ง อยู่ป่ารง และชาวบ้านคลองน้ำคำ ช่วยกันริเริ่มสร้างวัดนี้ขึ้น และให้ชื่อวัดว่า “วัดสุขเกษม” ตามชื่อนามสกุลของผู้ใหญ่ศรี สุขเกษม วัดนี้เป็นวัดที่เกิดขึ้นที่หลังวัดคลองน้ำคำประมาณ 70 ปี โดยเหตุที่คั้งสร้างวัดนี้ขึ้นก็เพราะชาวบ้านแถบนี้ได้รับความลำบากในการไปทำบุญ เนื่องจากไม่มีวัดที่อยู่ใกล้ การสร้างวัดนี้ขึ้นทำให้ชาวบ้านหมู่ 12 และเขตใกล้เคียงได้มีวัดทำบุญใกล้บ้าน ซึ่งหลังจากสร้างวัดขึ้นแล้วประชาชนได้พร้อมใจกันให้ตั้งโรงเรียนประชาบาลขึ้น ให้ชื่อในระยะแรกว่า “โรงเรียนประชาบาลตำบลคลองน้ำคำ 2 (วัดสุขเกษม)” โดยอาศัยศาลาการเปรียญของวัดเป็นที่เรียน โดยต่อมาคือโรงเรียนวัดสุขเกษม(เปลี่ยนประชาธิธรรม) จึงนับได้ว่าวัดแห่งนี้ก็ได้สนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่นมาตั้งแต่เริ่มต้น อย่างไรก็ตามต่อมาได้เกิดความบาดหมางกันขึ้นระหว่างเจ้าอาวาสกับอดีตผู้บริหารโรงเรียนวัดสุขเกษม ทำให้วัดและโรงเรียนมีความห่างเหินกันมาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบันวัดสุขเกษมมี พระครูสาครสิทธิคุณ ฉายา ซากโร วิทฺยฐานะ นักรธรรมชั้นเอก อายุ 66 ปี 46 พรรษา (เมื่อ พ.ศ. 2540) เป็นเจ้าอาวาสลำดับที่ 5 ของวัดนี้ เดิมเจ้าอาวาสรูปนี้เป็นคนตำบลท่าไม้ที่อยู่ในอำเภอเดียวกันนี้ ช่วงแรกบวชอยู่ที่วัดแห่งหนึ่งในอำเภอนี้ แต่เมื่อตำแหน่งเจ้าอาวาสของวัดนี้ว่างลง ทางคณะสงฆ์ได้ส่งให้มาปกครองวัดแห่งนี้ตั้งแต่ พ.ศ. 2506 (ขณะที่บวชได้ 12 พรรษา) เมื่อเข้ามาบริหารวัดได้ระยะหนึ่งก็เกิดความขัดแย้งกับอดีตอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนวัดสุขเกษมแห่งนี้ โดยสาเหตุของความขัดแย้งมาจากปัญหาเรื่องที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างโรงเรียนซึ่งที่ดินดังกล่าวเจ้าของเดิมอุทิศให้เป็นที่ธรณีสงฆ์แต่แสดงเจตนารมณ์ไว้ว่าให้ใช้ที่ดินนี้ปลูกสร้างโรงเรียน ปัญหาดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จนถูกถามออกไปสู่ชุมชนที่อยู่รอบๆ วัด ความขัดแย้งในครั้งนั้นได้กลายเป็นสาเหตุให้โรงเรียนกับวัดห่างเหินกันเมื่ออดีตผู้บริหารท่านนั้นจะไม่ได้อยู่บริหารโรงเรียนนี้แล้วก็ตาม

1.6.2 สถานับนทางการศึกษา

สถานับนทางการศึกษาในท้องที่ตำบลคลองน้ำคำมีอยู่เพียง 4 แห่ง คือ (1)โรงเรียนวัดคลองน้ำคำ (2) โรงเรียนวัดสุขเกษม (3) โรงเรียนบ้านคลองกระทุ่ม และ (4) โรงเรียนคลองน้ำคำโสภณชยุปถัมภ์ โดยโรงเรียน 3 โรงเรียนแรกเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(สพช.) ส่วนโรงเรียนลำดับที่ 4 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สถาบัน

การศึกษาทั้ง 4 แห่งนี้ ได้ให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งมานานกว่า 55 ปีทั้งสิ้น ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความผูกพันกับ โรงเรียนและช่วยกันทำนุบำรุง โรงเรียนมาโดยตลอด

นอกจากสถาบันทางศาสนาและสถาบันทางการศึกษาที่กล่าวถึงแล้วชาวบ้านในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำยังมีความรู้สึกว่ามีสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่แม้จะไม่ได้อยู่ในเขตของเทศบาลแห่งนี้ แต่ชาวบ้านก็ถือว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถาบันหลักของชุมชนอีกแห่งหนึ่ง สถานที่ดังกล่าวคือ มหามกุฏราชวิทยาลัย วิชาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยสถานที่แห่งนี้เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับพระสงฆ์ แต่ด้วยเหตุที่ชื่อของวิชาเขตแห่งนี้ใช้ชื่อของตำบลแห่งนี้เป็นที่ชื่อวิชาเขตในระบแรกที่ก่อตั้ง ทำให้คนทั่วไปเข้าใจว่าเป็นสถาบันที่อยู่ในเขตตำบลนี้ (ต่อมาได้รับพระราชทานนามจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีว่า “วิชาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย”) โดยที่ความเป็นจริงแล้ว บริเวณที่ตั้งวิชาเขตเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตหมู่ที่ 7 ของตำบลล้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไรก็ตามทั้งคนคลองน้ำคำ และคนล้อมใหญ่ต่างก็มีความภูมิใจและถือว่าตนเองมีส่วนเป็นเจ้าของของสถาบันแห่งนี้ สืบเกิดได้จากการที่มีประชาชนจากทั้งสองตำบลไปร่วมกิจกรรมและช่วยกันทำนุบำรุงสถาบันแห่งนี้กันอย่างสม่ำเสมอ สำหรับสถาบันแห่งนี้แม้จะเป็นสถาบันที่สร้างขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. 2533 นี้ แต่ด้วยเหตุที่สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาเสด็จมาที่สถานที่แห่งนี้หลายครั้ง ทำให้หน่วยงานราชการและประชาชนในแถบนี้ให้ความสำคัญกับสถานที่แห่งนี้มาก ภายในวิชาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยแห่งนี้ประกอบไปด้วยสถาบัน 3 แห่ง คือ (1) วิชาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย (2) ศูนย์เด็กเล็กวิชาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย และ (3) วัดสิรินธรเทพรัตนาราม โดยสถาบันทั้งสามแห่งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงรับไว้ในพระราชูปถัมภ์ ด้วยความสำคัญดังกล่าวชาวบ้านคลองน้ำคำจึงถือว่าสถาบันทั้งสามนี้เป็นสถาบันของชุมชนด้วย โดยมีชาวบ้านในเขตเทศบาลตำบลคลองน้ำคำนิยมมาทำบุญเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ ให้กับสถานที่นี้ รวมทั้งนิยมนำบุตรหลานมาใช้บริการของศูนย์เด็กเล็กวิชาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยนี้ด้วย

1.7 การเมืองการปกครองในท้องถิ่น

1.7.1 การเมืองการปกครองในท้องถิ่นช่วงก่อนเป็นเทศบาล

แต่เดิมท้องที่ตำบลคลองน้ำคำแห่งนี้มีฐานะเป็นตำบลแห่งหนึ่งในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นการจัดระเบียบการปกครองตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินส่วนภูมิภาคภายในตำบลแบ่งออกเป็น 13 หมู่บ้าน มีกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองและผู้นำในท้องถิ่น ต่อมาเมื่อท้องที่แห่งนี้มีความเจริญทางเศรษฐกิจและมีประชากรหนาแน่นมากขึ้นอันเนื่องจากมีโรงงานมาตั้งอยู่

ในท้องที่มีเป็นจำนวนมาก ทหารราชการและประชาชนในท้องถิ่นจึงพร้อมใจกันยกฐานะตำบลแห่งนี้ให้เป็น “สุขาภิบาลคลองน้ำคำ” ซึ่งทำให้ต้องมีการเลือกตั้งกรรมการสุขาภิบาลเข้ามาบริหารงานของท้องถิ่น ช่วงนี้เองที่คนในชุมชนมีความตื่นตัวในเรื่อง “การเมืองท้องถิ่น” มากขึ้น ในช่วงแรกๆ ของการสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการสุขาภิบาลการแข่งขันยังไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจาก นักการเมืองท้องถิ่นในช่วงนี้ มักจะเป็นกลุ่มคนที่มีชื่อเสียง มีฐานะและต้องการเข้ามาทำงานให้กับท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่จะเป็นคนที่รู้จักสนิทสนมกันมาก่อน ประกอบกันเป็นสมัยแรกๆ คนทั่วไปยังไม่ตื่นตัวที่จะแข่งขันกัน จนระยะต่อมา มีคนสนใจเข้ามาแข่งขันสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น ทั้งนี้เพราะคนที่มีฐานะในท้องถิ่นหลายคนเห็นว่าการเป็นกรรมการสุขาภิบาลทำให้เป็นผู้มีเกียรติมีชื่อเสียงในท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการแข่งขันก็ยังไม่รุนแรงมากนักเพราะคนที่จะได้รับเลือกตั้งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มของกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงจะประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะกำนันของตำบลนี้จัดได้ว่าเป็นผู้มีบารมีมากพอสมควรและสามารถรวมกลุ่มผู้ใหญ่บ้านให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ในช่วงนั้นกล่าวได้ว่าท้องถิ่นนี้มีผู้นำชุมชน 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านกลุ่มหนึ่ง กับกลุ่มกรรมการสุขาภิบาล อีกกลุ่มหนึ่ง โดยทั้งสองกลุ่มต่างช่วยกันทำงานให้กับชุมชน ตัวอย่างเช่นเมื่อทางวัดมีงานหรือชุมชนมีกิจกรรมพัฒนา ทั้งกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านและกลุ่มกรรมการสุขาภิบาลจะมาช่วยกันทำงานอย่างสม่ำเสมอ แต่กลุ่มของกรรมการสุขาภิบาลจะเข้าร่วมกิจกรรมบ่อยกว่าทางกำนันผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกรรมการสุขาภิบาลจะต้องได้รับเลือกตั้งจากคนทั้งตำบล แต่กำนันผู้ใหญ่บ้านมักจะรับผิดชอบเฉพาะในเขตหมู่บ้านของคน แต่โดยภาพรวมแล้วท้องถิ่นในช่วงนั้นยังมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดี ผู้นำท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นและประชาชนต่างร่วมมือกันทำงานให้กับชุมชนเป็นอย่างดี

สิ่งหนึ่งที่ค่อยๆ ปรากฏชัดขึ้นในท้องถิ่นนี้คือ กระแสความนิยมของประชาชนค่อนข้างโน้มเอียงไปทางกลุ่มของกรรมการสุขาภิบาลมากกว่ากลุ่มของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้เพราะกรรมการสุขาภิบาลชั้นเข้าหาประชาชน รวมทั้งให้ความสนใจมาช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างสม่ำเสมอ ผิดกับกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ยังปฏิบัติคนตามปกติ

1.7.2 การเมืองการปกครองในท้องถิ่นช่วงยกฐานะเป็นเทศบาล

สุขาภิบาลคลองน้ำคำได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมื่อ 1 พฤษภาคม 2537 มีชื่อว่า “เทศบาลตำบลคลองน้ำคำ” ซึ่งการยกฐานะเป็นเทศบาลในครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อการเมืองในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เหตุเนื่องจากช่วงที่เป็นสุขาภิบาล ท้องที่แห่งนี้มีการปกครอง 2 ลักษณะทับซ้อนกันอยู่ในพื้นที่เดียวกัน คือ สถานะที่เป็นตำบลตามระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และสถานะที่เป็นสุขาภิบาล ตามระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยช่วงที่เป็นสุขาภิบาลกำนันของตำบลมีฐานะเป็นกรรมการสุขาภิบาลโดยตำแหน่ง แต่เมื่อได้ยกฐานะเป็นเทศบาลแล้ว สถานภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และ

กรรมการสุขาภิบาลที่ดีที่สุดลง เทศบาลจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเข้ามาทำหน้าที่บริหารงานของท้องถิ่นต่อไป

ในระบอบนี้เองที่ผู้นำในท้องถิ่นหลายคนกล่าวว่าเป็นช่วงที่เกิดความไม่ลงตัวในการจัดทีมลงรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เพราะกรรมการสุขาภิบาลเดิมก็ต้องการ “เล่น” ต่อไป ทางฝ่ายกำนันผู้ใหญ่บ้านก็ต้องการลงแข่งด้วยเนื่องจากไม่อยากสูญเสียสถานภาพความเป็นผู้นำชุมชน นอกจากนี้ก็ยังมีกลุ่มที่เป็นคู่แข่งกันเดิมในช่วงที่เป็นสุขาภิบาลซึ่งเคยผลักดันแพ้ผลักดันชนะกับกรรมการสุขาภิบาลชุดล่าสุดมาก่อน เหตุการณ์ช่วงนี้ได้สร้างความแตกแยกให้กับผู้นำท้องถิ่นทั้งหลายที่เคยเป็นมิตรสนิทกัน และเคยช่วยเหลือกันมาในอดีต เพราะทีมหนึ่งจะสมัครได้เพียง 12 คนเท่านั้น ข้อจำกัดนี้ทำให้คิดกำนันและอดีตประธานกรรมการสุขาภิบาลซึ่งมาร่วมทีมกันต้องเจรจากับสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้ได้ข้อยุติว่าจะให้ใครได้ลงรับเลือกตั้ง แต่ผลการเจรจาไม่เป็นที่พอใจของทุกฝ่ายทำให้มีสมาชิกในกลุ่มนี้แยกตัวออกไปตั้งกลุ่มใหม่เป็นทีมที่สอง นอกจากนี้ยังมีทีมหน้าใหม่อีกทีมหนึ่งลงมาแข่งขันด้วยทำให้มีทีมที่สมัครรับเลือกตั้งทั้งสิ้น 3 ทีม

ผลการแข่งขันครั้งนั้นปรากฏว่า ทีมตัวเก็งคือทีมของอดีตกำนันและอดีตประธานกรรมการสุขาภิบาลได้รับเลือกตั้งเข้ามา 10 คน ที่เหลืออีก 2 คนเป็นของอีกทีมที่แยกตัวมา ส่วนทีมที่ 3 ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ผลของการเลือกตั้งครั้งนี้ น่าจะดำเนินต่อไปตามระบบอย่างเรียบร้อยเพราะทีมเสียงข้างมาก และทีมเสียงข้างน้อยมีเสียงต่างกันมาก แต่เรื่องกลับยุ่งยากขึ้นมาอีก เนื่องจากมีการแย่งตำแหน่ง นายกเทศมนตรี ระหว่างอดีตกำนัน กับ อดีตประธานกรรมการสุขาภิบาลทั้งคู่ ที่อยู่ในทีมเดียวกัน ผลสุดท้ายทางอดีตประธานกรรมการสุขาภิบาลซึ่งเป็นคนหนุ่ม มีฐานะดี และสามารถโน้มน้าวสมาชิกคนอื่น ๆ ได้มากกว่า ได้ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของเทศบาลตำบลคลองน้ำคำไป เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้อดีตกำนันไม่พอใจเป็นอย่างมากเพราะถือว่าถูก “เด็กที่ป็นมาจับมือ” หักหลัง และช่วงนี้เองที่เกิดมีการแยกทีมอีกครั้งหนึ่ง โดยอดีตกำนันและสมาชิกบางคนได้แยกมาร่วมกับทีมที่ได้เสียงข้างน้อย และเป็นฝ่ายค้านในสภาเทศบาลต่อไป

ความขัดแย้งของนักการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างเห็นได้ชัด จนประชาชนทั่วไปปรับตัวได้เป็นอย่างดี เนื่องจากช่วงก่อนที่จะออกฐานะเป็นเทศบาลเมื่อชุมชนมีกิจกรรมใดทั้งผู้นำท้องถิ่นและประชาชนมาช่วยงานอย่างพร้อมเพรียงกัน แต่ปัจจุบันได้เกิดมีการแบ่งฝ่ายว่างานที่จัดเป็นของฝ่ายใด เช่นงานประจำปีของวัดที่อดีตกำนันเป็นประธานจัดงาน ทางฝ่ายนายกเทศมนตรีก็จะไม่มาร่วมงาน หรืองานทอดกระต๊อบที่ทางฝ่ายนายกเทศมนตรีเป็นฝ่ายจัด ทางอดีตกำนันก็จะไม่มาร่วมงาน ทั้งนี้เพราะทั้งสองฝ่ายไม่อยากมาเผชิญหน้ากัน แม้กระทั่งโรงเรียนที่ปกติจะขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายของชุมชน แต่ในบางกิจกรรมก็ต้องเลือกว่าจะขอความร่วมมือจากฝ่ายใด ตัวอย่างเช่นเหตุการณ์ที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีการรวมการโรงเรียนตามระเบียบที่พระราชกำหนด ผู้บริหารโรงเรียนก็ไม่กล้าที่

จะเชิญให้นักการเมืองทั้ง 2 ฝ่าย เข้ามาเป็นกรรมการร่วมกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนให้ข้อมูลว่า การเชิญ ทั้ง 2 ฝ่ายมาร่วมทีมเดียวกันไม่น่าจะเกิดประโยชน์แก่โรงเรียนเพราะทั้ง 2 ฝ่ายไม่ยอมทำงานร่วมกัน อย่างไรก็ตามโรงเรียนก็ไม่ได้ปฏิเสธที่จะรับความช่วยเหลือจากใคร และนักการเมืองท้องถิ่นเองก็มีวิธีการที่จะรักษามวลชนของคนโดยไม่ต้องมาเผชิญหน้ากับอีกฝ่ายหนึ่ง

สำหรับประชาชนในท้องถิ่นต่างก็ได้รับผลกระทบจากกระแสความขัดแย้งของกลุ่มนักการเมืองด้วย เพราะประชาชนรู้สึกว่่านักการเมืองท้องถิ่นได้แบ่งว่าตนเองเป็นพวกของฝ่ายใด และนักการเมืองท้องถิ่นเองก็ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมกับประชาชนในพื้นที่ที่ตนเองเข้าใจว่าเป็นพื้นที่ของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ทำให้ประชาชนรู้สึกว่่าชุมชนแห่งนี้ไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเหมือนช่วงก่อนหน้านี้ แต่อย่างไรก็ตามประชาชนโดยทั่วไปก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนักเพราะถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของท้องถิ่นที่มีการแข่งขันกันทางการเมือง

1.8 การศึกษาในชุมชน

ชุมชนแห่งนี้เริ่มมีการศึกษาที่เป็นระบบโรงเรียนเมื่อปี พ.ศ. 2471 ที่โรงเรียนประชาบาลตำบลคลองน้ำคำ 1 วัดคลองน้ำคำ หรือโรงเรียนวัดคลองน้ำคำในปัจจุบัน ในช่วงแรกคืออาศัยศาลาการเปรียญเป็นที่เรียนและมีพระสงฆ์เป็นครูสอน ต่อมาอีก 10 ปีคือเมื่อปี พ.ศ. 2481 จึงมีโรงเรียนแห่งที่ 2 คือโรงเรียนประชาบาลตำบลคลองน้ำคำ 2 วัดสุขเกษม เกิดขึ้น ปัจจุบันคือโรงเรียนวัดสุขเกษม และเมื่อปี พ.ศ. 2483 จึงมีโรงเรียนประชาบาลตำบลคลองน้ำคำ 3 บ้านคลองกระทุ่ม ปัจจุบันคือโรงเรียนบ้านคลองกระทุ่ม(ชื่อสามัญ)ได้เกิดขึ้นตามมา คนแก่แก่เล่าว่าช่วงก่อนที่จะมีโรงเรียน ชาวบ้านต้องมาเรียนหนังสือจากวัดโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้สอน ส่วนมากจึงเป็นเด็กผู้ชายที่จะได้มีโอกาสได้เรียนหนังสือ สำหรับเด็กผู้หญิงอาจได้เรียนหนังสือบ้างจากบุคคลภายในครอบครัว ส่วนวิชาการอาชีพอื่นๆ จะเรียนรู้จากภายในชุมชนหรือจากครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นพวกวิชาช่างไม้และการจักสาน เป็นหลัก

หลังจากที่มีการศึกษาระบบโรงเรียนเกิดขึ้นประชาชนส่วนใหญ่จึงได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานกันโดยทั่วไป ส่วนใหญ่จะได้เรียนหนังสือจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่ถ้าจะเรียนสูงกว่านั้นจะต้องไปเรียนที่อื่นนอกชุมชน เช่นที่กระทุ่มแบน ที่หนองแขม หรือที่กรุงเทพฯ การศึกษาในชุมชนแห่งนี้มีการพัฒนาขึ้นมาตามลำดับ ปัจจุบัน มีโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 3 แห่ง ซึ่งก็คือโรงเรียนที่เปิดสอนมาเมื่อหลายสิบปีก่อน ที่เพิ่มขึ้นมาก็คือโรงเรียนคลองน้ำคำโสภณานุพัฒน์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนในตำบลนี้ ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6

สำหรับเด็กนักเรียนที่เรียนจบประถมศึกษาแล้วส่วนมากจะนิยมไปเรียนต่อในเขตกรุงเทพมหานคร แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่เรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาของตำบล แต่เนื่องจากตำบลคลองน้ำคำไม่มีสถานการศึกษาอื่นที่นอกเหนือจากโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทำให้เด็กส่วนใหญ่นิยมเข้ามาเรียนต่อในเขตกรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. โรงเรียนวัดสุขเกษม (เปลี่ยนประหารังสรรค์)

2.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน

2.1.1 การก่อตั้งโรงเรียน

โรงเรียนวัดสุขเกษม (เปลี่ยนประหารังสรรค์) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2481 ในชื่อว่า “โรงเรียนประชาบาลคลองน้ำคำ 2 (วัดสุขเกษม)” เป็นโรงเรียนประชาบาลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 ประเภทโรงเรียนที่นายอำเภอจัดตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในอาเภอบริเวณวัดสุขเกษม(หมู่ที่ 7 - 13) ได้รับความลำบากในการเดินทางไปเรียนยังโรงเรียนประชาบาลคลองน้ำคำ 1 (วัดทองน้ำคำ) ซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งเดียวของตำบลในขณะนั้น ดังนั้นประชาชนที่อยู่บริเวณนี้จึงได้พร้อมใจกันขอให้ทางราชการจัดตั้งโรงเรียนขึ้น

โรงเรียน “ประชาบาลคลองน้ำคำ 2 (วัดสุขเกษม) เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2481 มีนายทองสุข ทองสีมาเป็นครูใหญ่คนแรก และมีนักเรียนรุ่นแรกจำนวน 15 คน ในระยะแรกโรงเรียนต้องอาศัยศาลาการเปรียญของวัดสุขเกษม เป็นที่จัดการเรียนการสอน จนกระทั่ง พ.ศ. 2497 ในสมัยที่นายกว้าง มังกรพิทักษ์ เป็นครูใหญ่ โรงเรียนได้ขอบริจาคเงินจาก ชาวบ้านคลองน้ำคำได้จำนวนเงิน 20,000 บาท โดยนำไปสมทบกับเงินงบประมาณของทางราชการอีกจำนวน 100,000 บาท จึงสามารถสร้างอาคารเรียนหลังแรกได้สำเร็จ โดยสร้างบนที่ดินของ นางเปลียน ทรัพย์สมบูรณ์ ที่ได้อุทิศที่ดินด้านหน้าของวัดสุขเกษม จำนวน 3 ไร่เศษให้เป็นที่ดินสงฆ์แด่ระมุให้ใช้สำหรับก่อสร้างโรงเรียน (ต่อมาโรงเรียนขอซื้อที่ดินของเอกชนเพิ่มขึ้นอีก 1 ไร่ เศษ) และเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2498 โรงเรียนได้ทำพิธีเปิดป้ายนามโรงเรียนว่า “โรงเรียนวัดสุขเกษม เปลี่ยนประหารังสรรค์” เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่นางเปลียน ทรัพย์สมบูรณ์ ผู้อุทิศที่ดินและบริจาคทรัพย์สร้างโรงเรียน และตั้งแต่นั้นมาโรงเรียนก็ได้พัฒนาด้านต่างๆ มาตามลำดับ

2.1.2 ผู้บริหารและความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาสู่โรงเรียน

โรงเรียนวัดสุขเกษม(เปลี่ยนประหารังสรรค์) เริ่มจากโรงเรียนที่มีครูคนเดียวและมีนักเรียนรุ่นแรก จำนวน 15 คน เมื่อปี พ.ศ. 2481 จนเมื่อมาถึงปี 2540 โรงเรียนแห่งนี้มีครู 73 คน และนักเรียน 2,087 คน ช่วงระยะเวลาประมาณ 59 ปีนี้ โรงเรียนแห่งนี้มีผู้บริหารทั้งสิ้น 10 คน และตำแหน่งรักษาการผู้บริหารอีก 1 คน รวมเป็น 11 คน ผู้บริหารทุกคนต่างได้ช่วยกันพัฒนาให้โรงเรียนเจริญก้าวหน้าโดยลำดับ แต่มีผู้บริหารท่านหนึ่งที่สมควรยกย่อง คือ อาจารย์กว้าง มังกรพิทักษ์ เนื่องจากเป็นผู้บริหารที่อยู่บริหารโรงเรียนนี้ติดต่อกันยาวนานถึง 30 ปี และเป็นผู้บริหารที่พัฒนาโรงเรียนจนทำให้โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงของจังหวัด

อาจารย์กว้าง มังกรพิทักษ์ เป็นชาวคลองน้ำคำโดยกำเนิด เริ่มเป็นครูที่โรงเรียนวัดสุขเกษม แห่งนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูใหญ่เมื่อ ปี พ.ศ. 2494 โดยเป็นผู้บริหารลำดับที่ 7 ของโรงเรียนแห่งนี้ หลังจากที่ได้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่แล้ว อาจารย์กว้าง พิจารณาว่าโรงเรียนคงไม่สามารถอาศัยศาลาวัดเป็นที่เรียนได้ตลอดไปจึงได้ปรึกษากับศึกษาธิการอำเภอบึงสามพัน กรรมการศึกษาและประชาชนเพื่อหาทางสร้างโรงเรียนขึ้นเป็นเอกเทศ ประกอบกับนางเปลี่ยน ทรัพย์สมบูรณ์ ได้เคยอุทิศที่ดินในเขตหมู่ที่ 12 ตำบลคลองน้ำคำซึ่งอยู่หน้าวัดสุขเกษม ติดกับถนน เพชรเกษมให้ไว้กับวัดสุขเกษมราษฎรบำรุงเพื่อให้ใช้เป็นสถานที่ปลูกสร้างโรงเรียน ดังนั้นอาจารย์กว้าง ซึ่งเป็นหลานเขยของนางเปลี่ยน ทรัพย์สมบูรณ์ (ภรรยาของอาจารย์กว้างเป็นหลานช้านางเปลี่ยน ทรัพย์สมบูรณ์) จึงได้ขอร้องจากทรัพย์จากนางเปลี่ยน ทรัพย์สมบูรณ์และชาวบ้านคลองน้ำคำ เพื่อนำไปสมทบกับงบประมาณของทางราชการ ทำให้สามารถสร้างอาคารเรียนหลังแรกสำเร็จในปี พ.ศ. 2498 (เริ่มสร้าง ปี พ.ศ. 2497) หลังจากนั้นโรงเรียนก็ได้มีการพัฒนาต่อมาจนมีอาคารเพิ่มขึ้นตามลำดับและกลายเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนมากเป็นอันดับต้นๆ ของจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีชื่อเสียงทางวิชาการเป็นที่เชื่อถือของชาวบ้าน ทำให้ประชาชนทั้งในเขตและนอกเขตบริการนำบุตรหลานมาฝากเข้าเรียนที่โรงเรียนนี้เป็นจำนวนมาก

อาจารย์กว้าง มังกรพิทักษ์ เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ประชาชนในเขตนี้ให้ความเคารพนับถืออย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้บริหารอยู่มาจนถึง 30 ปี ทำให้มีลูกศิษย์ลูกหาจำนวนมาก ประกอบกับเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนเป็นอย่างดี โดยจะไปร่วมกิจกรรมกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ แต่ถึงที่ประชาชนกล่าวขวัญถึงกันมาก คือ ในสมัยที่อาจารย์กว้างเป็นผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้ นักเรียนของโรงเรียนนี้มีผลการเรียนดี โรงเรียนสะอาดน่าอยู่ ทั้งครูและเด็กมีระเบียบวินัยดี อาจารย์กว้างได้เล่าถึงสาเหตุที่ทำให้โรงเรียนวัดสุขเกษมฯ มีชื่อเสียงด้านวิชาการ ว่า ในสมัยก่อนทางอำเภอบึงสามพันมีการสอบชิงทุนนักเรียนฉลาด เพื่อให้เด็กนักเรียนที่จะจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ทุนไปศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา โดยมีทุนการศึกษาให้อำเภอละ 1 ทุน ซึ่งอาจารย์กว้างได้ทดลองส่งเด็กของโรงเรียนวัดสุขเกษมเข้าสอบชิงทุน ปรากฏว่านักเรียนจากโรงเรียนแห่งนี้สามารถสอบชิงทุนได้ติดต่อกัน 3 ปีซ้อน (ปีต่อมาราชการยกเลิกทุนนี้) ทำให้โรงเรียนวัดสุขเกษม มีชื่อเสียงมาก และเป็นสาเหตุที่ทำให้มีนักเรียนจากนอกเขตบริการมาสมัครเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก นอกจากชื่อเสียงเรื่องการสอบชิงทุนแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมของนักเรียนก็อยู่ในระดับแนวหน้าของอำเภอบึงสามพันมาโดยตลอด อย่างไรก็ตามอาจารย์กว้าง ก็ต้องพ้นจากตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้ไปเมื่อ พ.ศ. 2524 เนื่องจากมีความขัดแย้งกับเจ้าอาวาสวัดสุขเกษม ซึ่งทางราชการแก้ปัญหาโดยการให้อาจารย์กว้างย้ายไปดำรงตำแหน่งเป็นศึกษานิเทศก์ประจำหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดสมุทรสาคร

หลังจากที่อาจารย์กว้างพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว โรงเรียนได้มีผู้บริหารคนต่อๆ มาอีกหลายคน แต่ในระบอบนั้นห้องที่แห่งนี้มีความเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมขยายตัวเข้ามา

ในขณะนี้เป็นจำนวนมากทำให้มีประชาชนจากทุกภูมิภาคตั้งไหลเข้ามาสู่ท้องที่แห่งนี้ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้กระทบต่อโรงเรียนทั้งในทางที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนและในทางที่ทำให้โรงเรียนต้องทำงานมากขึ้นและยากขึ้น

ในส่วนของสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของท้องที่แห่งนี้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนมีศักยภาพที่จะช่วยสนับสนุนโรงเรียนได้มากขึ้น ตัวอย่างเช่น ในปี 2539 โรงเรียนประสบปัญหาเรื่องน้ำท่วมโรงเรียนอย่างหนัก ทางโรงเรียนจึงขอบริจาคเงินและวัสดุอุปกรณ์จากประชาชนเพื่อนำมาแก้ปัญหาที่ท่วม ซึ่งการดำเนินงานต้องใช้เงินมากกว่า 1 ล้านบาท ปรากฏว่าโรงเรียนสามารถระดมทุนจำนวนดังกล่าวได้ภายในเวลา 45 วันเท่านั้น นอกจากนี้เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมใดๆ หรือขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ใดๆ ก็จะได้รับ การสนับสนุนจากประชาชนด้วยดีเสมอมา สิ่งเหล่านี้ช่วยให้โรงเรียนซึ่งมีงบประมาณจำกัดสามารถดำเนินงานได้คล่องตัวยิ่งขึ้น

ในส่วนของความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้โรงเรียนต้องทำงานหนักขึ้นคือ ภายในชุมชนมีความเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายมากขึ้น จากแต่เดิมที่มีแค่คนพื้นที่และประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก ได้กลายมาเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยคนจากทุกภูมิภาคและเกิดอาชีพต่างๆ เพิ่มขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะอาชีพในภาคอุตสาหกรรม ส่วนอาชีพทำนากลับหมดสิ้นไปจากท้องที่นี้ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ส่งผลถึงตัวนักเรียนซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนเพราะการที่มีคนจากต่างจังหวัดเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานหลายๆ ก็ทำให้มีเด็กจากต่างจังหวัดย้ายเข้ามาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้มากขึ้นด้วย สิ่งเหล่านี้ส่งผลถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนและส่งผลถึงผลผลิตของโรงเรียนในที่สุด นอกจากนี้สภาพสังคมในท้องถิ่นก็มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยปัญหาสังคมต่างๆ ที่ไม่ค่อยมีในท้องที่นี้ก็กลับมีมากขึ้นตั้งแต่ปัญหาครอบครัวแตกแยกไปจนถึงปัญหาเรื่องยาเสพติด สิ่งเหล่านี้ได้กลายมาเป็นปัญหาของโรงเรียนในลำดับต่อมา และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่กล่าวถึงนี้ได้กลายมาเป็นปัจจัยที่ทำให้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดุดองหลงจากอดีตในช่วงที่ท้องถิ่นนี้ยังไม่มี ความเปลี่ยนแปลงมากนัก

2.1.3 โรงเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชนในอดีต

2.1.3.1 ความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

โรงเรียนวัดสุขเกษมนับว่าเป็นโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอย่างดีมาโดยตลอด โดยโรงเรียนแห่งนี้มีจุดกำเนิดมาจากประชาชนและได้รับการสนับสนุนจากประชาชนตลอดมา ดังที่อาจารย์กว้างเล่าถึงการก่อสร้างอาคารเรียนหลังแรกว่า ในสมัยนั้นท้องที่แห่งนี้ล้วนแต่มีอาชีพทำนา ประชาชนทั่วไปไม่ค่อยมีเงินทองมากนัก แต่ทางราชการกำหนดให้ท้องถิ่นต้องมีเงินสมทบจำนวนหนึ่ง ราชการจึงจะจัดสรรงบประมาณให้ ในช่วงนั้นอาจารย์กว้างใช้วิธีการเดินขอบริจาคจากชาวบ้านทุกหลังคาเรือนในพื้นที่นี้ แต่เนื่องจากชาวบ้านไม่มีเงินเก็บ แต่ยินดีที่จะร่วมบริจาคด้วยข้าวเปลือกที่เก็บไว้

ในช่วงเวลา คังนั้นอาจารย์กว้าง จึงได้นำถุงสีน้ำตาลไปแจกให้ชาวบ้านเพื่อขอบริจาคข้าวเปลือก แล้วจึงนำข้าวเปลือกไปขายให้โรงสี จนได้เงินพอที่จะนำไปสมทบกับงบประมาณของทางราชการ ทำให้สามารถสร้างอาคารหลังแรกได้สำเร็จ ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงมีความรู้สึกที่ชาวบ้านมีส่วนเป็นเจ้าของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนสร้างได้สำเร็จจากเมล็ดข้าวที่ชาวบ้านช่วยกันบริจาคให้มา แม้ต่อมาในระยะหลัง เมื่อโรงเรียนจะทำกิจกรรมใดก็ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอตลอดมา

สิ่งหนึ่งที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างสะดวกราบรื่นและสนับสนุนด้านทรัพยากรแก่โรงเรียนเสมอมาคือ “ชุมชน” ที่แวดล้อมโรงเรียนแห่งนี้ โดยเฉพาะคณะกรรมการศึกษาของโรงเรียนนับเป็นกลุ่มที่ให้การสนับสนุนโรงเรียนเป็นอย่างดีมาโดยตลอด และในกลุ่มของกรรมการศึกษาโรงเรียนนี้จะมีบุคคลจากตระกูล “สุขเกษม” และ “ทรัพย์สมบูรณ์” ซึ่งเป็นตระกูลที่ก่อกำเนิดโรงเรียนแห่งนี้ร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วยตลอดมา จากหน้าที่กรรมการศึกษาของโรงเรียนนี้มีบทบาทร่วมกับโรงเรียนมาเป็นเวลายาวนานทำให้กลุ่มคนเหล่านี้สนใจติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.1.8.2 ความขัดแย้งกับวัด

แม้โรงเรียนจะมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนโดยทั่วไปมาโดยตลอด แต่โรงเรียนก็มีความขัดแย้งกับวัดอย่างรุนแรงและความขัดแย้งนั้นได้ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยความขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างอาจารย์กว้างซึ่งเป็นผู้บริหารในสมัยนั้นกับเจ้าอาวาสวัดสุขเกษมองค์ปัจจุบัน สาเหตุของความขัดแย้งมีความซับซ้อนมากแต่สาเหตุหลักประการหนึ่งเกิดจากการที่อาจารย์กว้างต้องการสร้างอาคารหลังใหม่แทนที่อาคารหลังเก่า(อาคาร 1) ซึ่งเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวและชำรุดทรุดโทรมมาก แต่เจ้าอาวาสไม่ยินยอมให้สร้าง โดยให้เหตุผลว่าการสร้างอาคารติดลงในที่ดินส่วนนั้นจะทำให้ “โรงเรียนบังโบสถ์” แต่ในความเป็นจริงแล้วเจ้าอาวาสต้องการได้ที่ดินส่วนที่ปลูกสร้างโรงเรียนนี้ทั้งหมดเพื่อให้วัดมีอาณาเขตติดต่อกับถนนเพชรเกษมตลอดแนวที่ดินของวัด โดยให้โรงเรียนย้ายไปอยู่ข้างหลังวัดซึ่งท่านจะดำเนินการจัดหาที่ดินให้แก่อาจารย์กว้างไม่ยินยอมเนื่องจากทราบว่านางเปลี่ยน ทรัพย์สมบูรณ์ ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินเดิมแสดงเจตนาไว้ว่าให้ที่ดินส่วนนี้เป็นที่ปลูกสร้างโรงเรียน แต่เนื่องจากช่วงที่เกิดปัญหา นางเปลี่ยน ทรัพย์สมบูรณ์ ได้เสียชีวิตไปแล้ว ทำให้ขาดคนยืนยันเจตนา แม้ลูกๆ ของนางเปลี่ยน ก็ปฏิเสธที่จะยืนยันเจตนาของมารดา ความขัดแย้งดังกล่าวได้ขยายตัวกว้างขึ้น โดยมีประชาชนส่วนหนึ่งที่อยู่ข้างเดียวกับวัด และมีประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่สนับสนุนโรงเรียน ขณะที่โรงเรียนต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนอาคารเรียนหนักขึ้น ในที่สุดอาจารย์กว้างจึงแก้ปัญหาโดยการขอบริจาคทรัพย์จากประชาชนเพื่อซื้อที่ดินจากเอกชนได้จำนวน 1 ไร่เศษ และได้ใช้ที่ดินส่วนนี้ปลูกสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ โดยไม่ยกที่ดินดังกล่าวให้เป็นที่ธรณีสงฆ์แต่ยกให้เป็นที่ราชพัสดุ ซึ่งทำให้เจ้าอาวาสไม่พอใจเรื่องราวความขัดแย้งได้ทวีความรุนแรงถึงขีดสุดเมื่อประชาชนกลุ่มหนึ่งเข้าชื่อกันฟ้องร้องว่าเจ้าอาวาสผิด

คิดขั้นปรารภิก โดยคตินี้ถูกนำขึ้นฟ้องทั้งศาลสงฆ์และศาลอาญา ซึ่งช่วงนั้นความขัดแย้งได้ถูกถามไปสู่ประชาชนถึงขนาดที่ประชาชนแยกที่กันทำบุญ โดยฝ่ายวัดจะทำบุญบนศาลาวัด ฝ่ายโรงเรียนจะมารวมกันทำบุญที่อนุสาวรีย์ ปู่ศรี สุขเกษม ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มสร้างวัด แต่ในที่สุดศาลสงฆ์พิจารณาว่าเจ้าอาวาสไม่มีความผิด ส่วนศาลอาญาก็ยกฟ้อง เหตุการณ์หลังจากนี้เจ้าอาวาสขอให้ทางราชการหรือโรงเรียนเรียนออกไปจากที่วัดหรือไม่ก็ต้องย้ายอาจารย์กว้างออกไปจากโรงเรียน ซึ่งในที่สุดทางราชการได้ขอร้องให้อาจารย์กว้างย้ายออกไปจากโรงเรียน

เมื่อโรงเรียนแห่งนี้มีผู้บริหารใหม่เข้ามา ผู้บริหารแต่ละคนก็พยายามสร้างสัมพันธ์อันดีกับวัดอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปีและปัญหาการขาดแคลนอาคารเรียนก็เกิดขึ้นอีก ดังนั้นผู้บริหารทุกคนจึงต้องการให้เจ้าอาวาสอนุญาตให้รื้ออาคารหลังเก่าและสร้างอาคารใหม่ทดแทน แต่ทุกคนก็ได้รับคำตอบเหมือนกันว่า “ฉันไม่อนุญาต ที่ดินตรงนี้ก็จะสร้างได้ก็ต้องรอให้ฉันตายไปก่อนหรือไม่ก็ต้องให้สังฆราชมาพูดกับฉัน” คำพูดนี้ทำให้ผู้บริหารแต่ละคนหมดกำลังใจที่จะทำดีกับวัด ซึ่งทำให้วัดกับโรงเรียนค่อนข้างห่างเหินกัน อย่างไรก็ตามท่านเจ้าอาวาสก็ได้ตัดขาดกับโรงเรียนเสียทีเดียว โดยท่านได้แสดงให้เห็นว่าท่านให้การสนับสนุนการศึกษา ด้วยการการมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กยากจน และการให้โรงเรียนใช้สถานที่ของวัดสำหรับจัดกิจกรรม เป็นต้น

2.2 โรงเรียนวัดสุขเกษมในปัจจุบัน

2.2.1 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

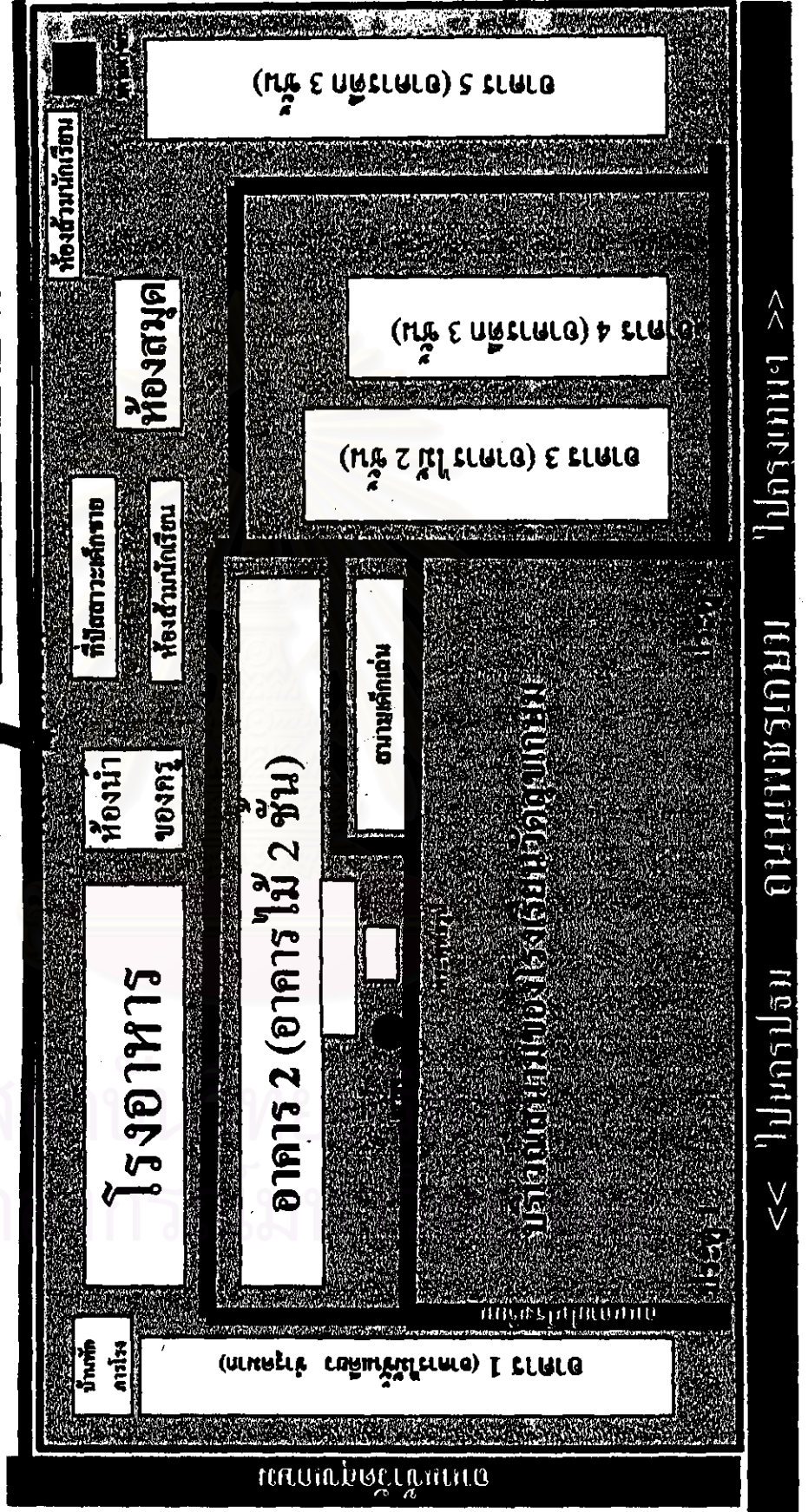
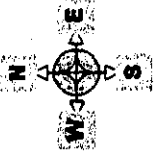
โรงเรียนวัดสุขเกษม ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม ในเขตหมู่ที่ 12 ของเทศบาลตำบลคลองน้ำคำ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร (ดูแผนภาพที่ 8) สถานที่ตั้งของโรงเรียนด้านหน้าอยู่ติดกับถนนเพชรเกษม ด้านซ้ายเป็นถนนเข้าสู่วัดสุขเกษม ด้านหลังอยู่ติดกับวัดสุขเกษม บ้านเรือนประชาชนและหมู่บ้านจัดสรร โดยมีคลองสุขเกษมเป็นเส้นแบ่งเขต ส่วน ด้านขวาของโรงเรียนเป็นที่ดินว่างเปล่าของเอกชน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนโดยทั่วไปเป็นโรงงาน อาคารพาณิชย์ บ้านจัดสรร และ บ้านพักของประชาชน จากที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนดังกล่าวเป็นปัจจัยส่งเสริมให้มีนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนที่โรงเรียนนี้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากอยู่ในย่านชุมชน และมีการคมนาคมที่สะดวกมาก

ภายในบริเวณโรงเรียนประกอบด้วยอาคารเรียน 5 หลัง และอาคารประกอบอื่นๆ ดังที่แสดงในแผนภาพที่ 9 อาณาเขตด้านหลังของโรงเรียนกั้นด้วยคลองสุขเกษม ส่วนพื้นที่ด้านหลังของโรงเรียนคือวัดสุขเกษมและบ้านเรือนของประชาชน แต่เนื่องจากโรงเรียนมีเนื้อที่จำกัดประมาณ 4 ไร่เศษ แต่มีนักเรียนมากกว่า 2,000 คน ทำให้เนื้อที่ส่วนใหญ่เต็มไปด้วยอาคารเรียนแคบถึงกระนั้นโรงเรียนก็ยังขาดแคลนอาคารเรียนอย่างมาก

แผนภาพที่ 8 แผนผังของโรงเรียนวัดชุมชน

บริเวณที่ปลูกสร้างบ้านเรือนของประชาชนที่อยู่หลังโรงเรียน

2.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบัน

ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบัน(ปี พ.ศ. 2540) คืออาจารย์สะอาด ประทีปธรรม(ชื่อสมมติ) เป็นผู้อำนวยการชาย อายุ 54 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท 2 สาขา คือบริหารการศึกษา และ การศึกษาผู้ใหญ่ โดยก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการของโรงเรียนแห่งนี้อาจารย์สะอาดเคยเป็นผู้ อำนวยการของโรงเรียนวัดคลองน้ำคำมาก่อน แต่เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการของโรงเรียนนี้ด้วยการ ย้ายสับเปลี่ยนกับอาจารย์เลิศ ชาวท่าไม้ อดีตผู้อำนวยการของโรงเรียนวัดสุขเกษม (ย้ายสับเปลี่ยนเมื่อ พ.ศ. 2535) ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์เลิศ ประสบกับปัญหาในการบริหารโรงเรียนและถูกขู่คุกคามจาก บุคคลบางกลุ่ม ทำให้ทางราชการแก้ปัญหาโดยการให้ย้ายสับเปลี่ยนตัวผู้บริหาร

อาจารย์สะอาด เป็นผู้บริหารที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไว้วางใจ ให้เป็นคณะทำงานในโครงการต่างๆ อยู่เสมอๆ โดยเฉพาะการเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติในการอบรมพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ดังนั้นในช่วงแรกๆ ที่มาดำรงตำแหน่ง เป็นผู้บริหารจึงต้องไปราชการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเสมอๆ ซึ่ง กรรมการการศึกษา(ปัจจุบันคือกรมการ โรงเรียน) ของโรงเรียนหลายคนไม่พอใจที่ผู้บริหารไม่ค่อยอยู่ โรงเรียน แต่ต่อมาผู้บริหารท่านนี้ได้ลดภารกิจภายนอกลงทำให้สถานการณ์ดังกล่าวดีขึ้น และด้วยความ สามารถในการประชาสัมพันธ์และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ผู้บริหารท่านนี้เข้ากับชุมชนได้ดีพอ สมควร แต่ด้วยสาเหตุที่ผู้บริหารท่านนี้เป็นคนต่างพื้นที่ประการหนึ่ง การที่ชุมชนแห่งนี้มีประชากร จำนวนมากและประชากรมีอัตราการเคลื่อนย้ายสูงประการหนึ่ง การที่ผู้บริหารไม่ได้พักอาศัยอยู่ในชุมชน อีกประการหนึ่ง สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้บริหารท่านนี้ไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมกับประชาชน ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ในระดับประชาชนทั่วไปจึงยังไม่ดีซึ่งมากนัก แต่สำหรับบุคคลที่เป็นผู้นำใน ท้องถิ่นแล้วนับว่าผู้บริหารท่านนี้สามารถสร้างความสัมพันธ์ไว้ได้อย่างดีทีเดียว ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนได้ รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี

2.2.3 บุคลากรและการปฏิบัติงานของโรงเรียน

2.2.3.1 บุคลากรของโรงเรียน

ในปีการศึกษา 2540 โรงเรียนวัดสุขเกษม มีครูประจำการ 73 คน และ ภารโรง 3 คน ทั้งๆ ที่ตามเกณฑ์แล้วโรงเรียนแห่งนี้ควรมีครู 86 คน(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, 2540) ทำให้ขณะนี้โรงเรียนขาดอัตราครูอยู่ 13 อัตรา สำหรับครู ชำเนกคามวุฒิได้ตั้งคารวคดีไปในปี

ตารางที่ 3 จำนวนบุคลากรของโรงเรียนวัดสุขเกษม ในปีการศึกษา 2540

วุฒิ	จำนวน	หมายเหตุ
ปริญญาโท	5	ครูประจำการ 73 คน
ปริญญาตรี	55	- ครูชาย 10 คน
อนุปริญญา	7	- ครูหญิง 63 คน
ต่ำกว่าอนุปริญญา	6	ภารโรง(ชาย) 3 คน
รวม	73	

2.2.3.2 ปริมาณงาน ปัญหา และผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

โรงเรียนวัดสุขเกษมจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยปีการศึกษา 2540 โรงเรียนมีนักเรียนทั้งสิ้น 2,087 คน จัดเป็น 49 ห้องเรียน ทั้งๆ ที่ควรจัดห้องเรียนเป็น 58 ห้องเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด แต่เนื่องจากโรงเรียนกำลังขาดแคลนอาคารเรียนอย่างมาก ทั้งนี้เพราะความขัดแย้งของโรงเรียนกับวัดในอดีตที่ได้กล่าวถึงไว้แล้ว ความขาดแคลนอาคารเรียนทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่ออาคาร 1 ซึ่งเป็นอาคารหลังแรกชำรุดมากจนใช้การไม่ได้ โรงเรียนต้องแก้ปัญหาโดยการนำห้องพิเศษต่างๆ มาใช้เป็นห้องเรียน และยุบรวมห้องเรียนให้มีจำนวนห้องน้อยลง แต่ถึงกระนั้นโรงเรียนก็ยังคงนำนักเรียนอีกประมาณ 10 ห้องเรียนมาเรียนกลางสนามโดยการกางเต็นท์ทำเป็นห้องเรียนกลางสนาม สำหรับปัญหาเรื่องการขาดแคลนอาคารเรียนนี้หน่วยงานในระดับจังหวัดและส่วนกลางทราบปัญหาเป็นอย่างดีโดยในปีการศึกษา 2536 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ระบุว่าโรงเรียนแห่งนี้ขาดแคลนห้องเรียนอยู่ 31 ห้อง ซึ่งขณะนั้นโรงเรียนมีนักเรียนอยู่เพียง 1,807 คน ปัจจุบันโรงเรียนอยู่ระหว่างรอกงบประมาณเพื่อสร้างอาคารใหม่ โดยเจ้าอาวาสยินยอมให้สร้างอาคารใหม่ตรงพื้นที่ที่เป็นอาคาร 2 ในปัจจุบัน ทั้งๆ ที่อาคาร 2 ยังเป็นอาคารที่ใช้การได้ดี แต่ในส่วนของอาคาร 1 ซึ่งเป็นอาคารที่เป็นต้นเหตุของปัญหามาแต่อดีต เจ้าอาวาสอนุญาตให้รื้อถอนได้แต่ไม่อนุญาตให้สร้างใหม่ แต่ทั้งหมดนี้มีเงื่อนไขว่าเมื่อใดก็ตามที่โรงเรียนรื้ออาคารทั้งสองหลังนี้ โรงเรียนจะต้องมอบไม้จากการรื้ออาคารทั้งสองให้กับทางวัด ซึ่งถ้าโรงเรียนไม่สามารถมอบไม้ให้วัดได้ โรงเรียนจะต้องเสียค่าเช่าให้กับวัด

ในส่วนของคุณภาพงานของโรงเรียนซึ่งในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะผลการประเมินในภาคความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงปีการศึกษา 2537 และ 2538 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ นักเรียนปีสุดท้ายที่ผ่านกระบวนการของโรงเรียนมาจนครบกระบวนการ ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่บ่งบอกถึงคุณภาพของโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการวัดผลปลายปีของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้เครื่องมือและกระบวนการที่

มีมาตรฐานเดียวกันทั้งเขตการศึกษา ทำให้ผลการประเมินเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งแตกต่างจากการวัดผลในระดับชั้นอื่นที่โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนดำเนินการวัดผลกันเอง

การเสนอผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตารางที่จะเสนอต่อไปนี้เป็นที่น่าพอใจเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(ส.ป.ช.) และค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วงปีการศึกษา 2537 - 2538 ของโรงเรียนวัดสุขเกษม เปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ สปช. และค่าเฉลี่ยของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

กลุ่มวิชา	ปีการศึกษา	เกณฑ์ที่ สปช. กำหนด(%)	คะแนนเฉลี่ยของจังหวัด (%)	คะแนนเฉลี่ยของ รร.(%)	หมายเหตุ
ฉนา ไทย	2537	20	65	20	เท่ากับเกณฑ์ สปช. แต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด
	2538		66	66	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. แต่เท่ากับค่าเฉลี่ยของจังหวัด
คณิตศาสตร์	2537	50	57	60	สูงกว่าเกณฑ์ สปช. และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด
	2538		57	59	สูงกว่าเกณฑ์ สปช. แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด
สปช.	2537	70	62	63	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. แต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด
	2538		57	55	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด*
กทอ.	2537	80	56	56	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. แต่เท่ากับค่าเฉลี่ยของจังหวัด
	2538		60	55	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด*
ธธน.	2537	80	54	53	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด*
	2538		60	53	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด*
ปท. (ภาษา อ.)	2537	60	59	55	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด*
	2538		68	53	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด*

ที่มา หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538, หน้า 65.

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงปีการศึกษา 2537 - 2538 ของโรงเรียนวัดสุขเกษม ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากมีหลายกลุ่มวิชาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ สปช. กำหนด และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด ซึ่งผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวแตกต่างจากอดีตอย่างสิ้นเชิงเมื่อย้อนหลังไปเมื่อกว่า 15 ปีที่แล้ว โดยในขณะนั้นโรงเรียนแห่งนี้ เป็นโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในลำดับต้นๆ ของอำเภอเสมอมา

แม้คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจะตกต่ำลง แต่โรงเรียนวัดสุขเกษม ก็เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมากของอำเภอและจังหวัด ทั้งนี้เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนส่งเข้าประกวดหรือแข่งขัน โรงเรียนแห่งนี้มักได้รับรางวัลชนะเลิศเสมอๆ ตัวอย่างเช่น ชนะเลิศการประกวดขบวนพหุรงค์และกองเชียร์กีฬาระดับจังหวัด 3 ปีซ้อน (ปีการศึกษา 2535 - 2537) ชนะการประกวดผลงานทางวิชาการของนักเรียนทั้งระดับอำเภอและจังหวัดเป็นจำนวนมาก ชนะเลิศการแข่งขันเรปิกคระกร้อในระดับจังหวัดและเขตการศึกษา จนได้เป็นตัวแทนของเขตการศึกษาเข้าแข่งขันในระดับประเทศเมื่อปีการ

ศึกษา 2539 เป็นต้น นอกจากความสำเร็จของนักเรียนที่กล่าวมาแล้ว ในส่วนของผู้บริหารและครูที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก โดยผู้อำนวยการได้รับรางวัลผู้บริหารดีเด่นของจังหวัดในปีการศึกษา 2536 ครูในโรงเรียนนับสิบคนได้รับรางวัลเป็นครูดีเด่นในสาขาวิชาต่างๆ ทั้งระดับอำเภอและระดับจังหวัด ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา และที่สร้างชื่อเสียงมากคือ ในปีการศึกษา 2539 มีครูใน โรงเรียนนี้ได้รับคัดเลือกให้เป็นข้าราชการครูดีเด่นระดับประเทศถึง 2 คน รวมทั้งมีครูในโรงเรียนแห่งนี้ผ่านการประเมินผลงานทางวิชาการเป็นอาจารย์ 2 ระดับ 7 หลายนคน (ก่อนช่วงที่จะได้รับการแต่งตั้งโดยไม่ต้องมีการประเมินผลงาน) ความสำเร็จเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่มีบุคลากรที่มีความสามารถสูงอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเบื้องหลังของความสำเร็จเหล่านี้คือ ผู้อำนวยการท่านปัจจุบันให้ความสำคัญสำคัญกับ “การส่งประกวด” เป็นอย่างมาก และความสำเร็จเหล่านี้ได้กลายเป็นชื่อเสียงที่ดีของโรงเรียน โดยโรงเรียนจะประชาสัมพันธ์ถึงความสำเร็จที่นำมาซึ่งชื่อเสียงของโรงเรียนให้ประชาชนทราบทุกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคณะกรรมการโรงเรียน แต่สิ่งหนึ่งที่โรงเรียน “แจ้งเฉพาะบางส่วน” ให้กรรมการโรงเรียนและประชาชนทราบคือผลการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยโรงเรียนจะแจ้งให้ทราบว่าโรงเรียนมีผลการเรียนเป็นอย่างไร แต่ไม่แจ้งว่าผลการเรียนนั้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานและค่าเฉลี่ยที่เป็นภาพรวมของอำเภอและจังหวัดแล้วโรงเรียนอยู่ในลำดับที่เท่าไร แต่ โรงเรียนจะเน้นเรื่องความสำเร็จและชื่อเสียงที่โรงเรียนได้รับเป็นอย่างมาก

2.2.3.3 ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนในปัจจุบัน

โรงเรียนวัดสุขเกษม ได้ชื่อว่าเป็นโรงเรียนที่ได้รับความสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี ตลอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างเช่นในปี 2539 นี้ โรงเรียนต้องการแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วมโรงเรียนซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้โรงเรียนต้องปิดเรียนเป็นกรณีพิเศษทุกปี โดยการแก้ปัญหาดังกล่าวจะต้องใช้เงินกว่า 1 ล้านบาท แต่เมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือไปยังกรรมการโรงเรียนและประชาชนในชุมชนก็ได้รับการสนับสนุนอย่างคึกคัก โดยโรงเรียนสามารถระดมทุนได้กว่า 1.4 ล้านบาทภายในเวลาเพียง 45 วันเท่านั้น เช่นเดียวกับกิจกรรมอื่นๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเสมอมา โดยเฉพาะงานวราตรีสุขเกษมซึ่งเป็นงานประจำปีของโรงเรียน ทุกปีจะมีศิษย์เก่ามาช่วยงานกันอย่างเข้มแข็ง และมีผู้มาร่วมงานเป็นจำนวนมากจนสนามของโรงเรียนไม่พอที่จะใช้จัดงาน โดยในแต่ละปีโรงเรียนจะมีรายได้จากการจัดงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้อย่างหนึ่งซึ่งแสดงถึงความรักสัมพันธ์อันดีของชุมชนกับโรงเรียน

เมื่อศึกษาถึงเบื้องหลังของการที่โรงเรียนวัดสุขเกษม ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี พบว่ามีสิ่งหนึ่งที่โรงเรียนนี้จัดระบบไว้แตกต่างจากโรงเรียนอื่นๆ ในเขตนี้ ก็คือ โดยปกติแล้วโรงเรียนทั่วไปจะมีกรรมการศึกษา(ช่วงก่อนปี 2539)ปัจจุบันคือกรรมการโรงเรียน ได้ไม่เกิน 15 คน เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชนมาดูแลการศึกษาในท้องถิ่น แต่โรงเรียนวัดสุขเกษม จัดให้มี “กรรมการที่ปรึกษา” ขึ้นโดยไม่จำกัดจำนวน โดยจะให้กรรมการโรงเรียน เสนอชื่อบุคคลในท้องถิ่นที่มีความพร้อม

และสนใจด้านการศึกษาให้เข้ามาเป็นกรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียน โดยเมื่อโรงเรียนสอบถามความสมัครใจของผู้ได้รับการเสนอชื่อแล้ว โรงเรียนจึงดำเนินการแต่งตั้งโดยขอความอนุเคราะห์ให้นายอำเภอเป็นผู้ลงนามแต่งตั้งในใบประกาศเกียรติคุณ ซึ่งการจัดระบบเช่นนี้ทำให้โรงเรียนมีเครือข่ายครอบคลุมทั้งชุมชน ทำให้เมื่อโรงเรียนจะดำเนินการกิจกรรมใด โรงเรียนก็จะได้กรรมการโรงเรียนและกรรมการที่ปรึกษาเป็นพลังสำคัญในการประสานกับประชาชนทั้งท้องถิ่น ทำให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนอย่างทั่วถึง

8. โรงเรียนวัดคลองน้ำคำ (มิตรครูประชาสรรค์)

8.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน

8.1.1 การก่อตั้งโรงเรียน

โรงเรียนวัดคลองน้ำคำ(มิตรครูประชาสรรค์) เกิดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจกันของ 3 ฝ่าย คือ ประชาชนชาวตำบลคลองน้ำคำ พระอธิการเล็งเจ้าอาวาสวัดในสมัยนั้น และทางราชการโดยนายอำเภอและศึกษาธิการอำเภอกะทู้แบบ โรงเรียนแห่งนี้เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2471 ในชื่อของ โรงเรียนประชาบาลตำบลคลองน้ำคำ 1 (วัดคลองน้ำคำ) โดยอาศัยศาลาวัดคลองน้ำคำ เป็นสถานที่เรียนและมีครูคนแรกเป็นพระสงฆ์ของวัดคลองน้ำคำชื่อ พระโสว เล็กสวาสดี จน พ.ศ. 2472 นายเดิม ศิลปสมบูรณ์ จึงได้รับแต่งตั้งให้มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่คนแรกของโรงเรียน และเป็นครูใหญ่ที่อยู่บริหารโรงเรียนเป็นเวลานานถึง 35 ปี

โรงเรียนแห่งนี้ได้มีอาคารเป็นเอกเทศในปีพ.ศ. 2482 โดยประชาชนชาวคลองน้ำคำร่วมกันบริจาคเงินสมทบกับงบประมาณของทางราชการสร้างเป็นอาคารเรียนชั้นเดียว โดยสร้างบนที่ดินของกระตูด "เกิดเจริญ" ซึ่งได้อุทิศที่ดินส่วนที่ติดกับวัดด้านทิศเหนือซึ่งปัจจุบันติดกับถนนเพชรเกษมให้เป็นที่ธรณีสงฆ์ และในปีนี้เองที่มีการเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น "โรงเรียนวัดคลองน้ำคำศึกษาการ(วัดคลองน้ำคำ)" จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2506 วารสารมิตรครูได้มอบเงินจำนวน 50,000 บาท สมทบกับงบประมาณของทางราชการและเงินที่ประชาชนบริจาคเพื่อสร้างอาคารหลังใหม่ชื่อว่า อาคารมิตรครูประชาสรรค์ ซึ่งได้กลายเป็นที่มาของชื่อโรงเรียนในปัจจุบัน คือ โรงเรียนวัดคลองน้ำคำ(มิตรครูประชาสรรค์) โดย ม.ล.ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้นเป็นผู้มอบป้ายชื่อโรงเรียนเมื่อปี พ.ศ. 2508 ส่วนอาคารอื่นๆ ที่สร้างในช่วงนั้นก็ล้วนได้รับความสนับสนุนจากประชาชนตลอดมา โดยเฉพาะพระครูโสภณธรรมสภากร อดีตเจ้าอาวาสวัดคลองน้ำคำที่ได้เป็นกำลังสำคัญในการระดมทุนจากเจ้าของ โรงงานและประชาชนทั่วไปเพื่อช่วยเหลืองานของโรงเรียนมาโดยตลอด

8.1.2 ผู้บริหารและความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาดูแลโรงเรียน

โรงเรียนวัดคลองน้ำคำ(มิตรครูประชาสรรค์) มีอายุได้ 69 ปี ในปี พ.ศ. 2540 นี้ โดยระยะที่ผ่านมาโรงเรียนแห่งนี้มีผู้บริหารทั้งสิ้น 10 คน และตำแหน่งรักษาการผู้บริหารอีก 3 คน รวมเป็น 13 คน ในบรรดาผู้บริหารทั้งหมดนี้ อาจารย์ เดิม ศิลปสมบูรณ์ เป็นผู้บริหารที่เป็นทางการคนแรกและอยู่

บริหารโรงเรียนนี้นานถึง 35 ปี คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 - 2507 แต่ในช่วงนั้นชุมชนแถบนี้ยังไม่มีความเปลี่ยนแปลงมากนัก ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา และผู้ที่เข้ามาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ก็ล้วนแต่เป็นลูกหลานของชาวบ้านคลองน้ำค้ำแทบทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนแห่งแรกของตำบล และเป็นโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณของวัดคลองน้ำค้ำซึ่งเป็นวัดประจำตำบล ทำให้บุคคลส่วนใหญ่ของตำบลในระบอบนั้นนิยมเข้าเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ ค่อนข้างเมื่อท้องถิ่นแห่งนี้มีการคมนาคมดีขึ้นและมีโรงงานต่างๆ เข้ามาตั้งมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นกับท้องถิ่นแห่งนี้โดยมีประชาชนจากจังหวัดต่างๆ หลั่งไหลเข้ามาหางานทำเป็นจำนวนมากส่งผลให้โรงเรียนในแถบนี้ทั้งหมดมีนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับโรงเรียนวัดคลองน้ำค้ำ นอกจากนักเรียนที่อยู่ในเขตบริการแล้วยังมีนักเรียนจากเขตตำบลล้อมใหญ่ ซึ่งอยู่ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มาสมัครเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก เนื่องจากตำบลคลองน้ำค้ำและล้อมใหญ่เป็นเขตติดต่อกันและที่ตั้งของโรงเรียนแห่งนี้อยู่ใกล้กับถนนเพชรเกษมทำให้สะดวกต่อการเดินทางมาเรียนของนักเรียน

การที่มีคนต่างถิ่นเคลื่อนย้ายเข้ามาในท้องถิ่นมากๆ ทำให้อัตราส่วนของนักเรียนที่เป็นลูกหลานของคนพื้นทีลดลงตามลำดับ จากช่วงที่เริ่มก่อตั้งโรงเรียน นักเรียนทั้งหมดล้วนเป็นคนพื้นที่ทั้งสิ้น แต่เมื่อมาถึงปี พ.ศ. 2540 นักเรียนที่เป็นลูกหลานคนพื้นที่กลับมีไม่ถึงร้อยละสิบ โดยมีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ประชาชนทั้งคนพื้นที่และคนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ ถ้าเป็นคนที่มีฐานะแล้วมักนิยมส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่าให้เรียนในโรงเรียนของรัฐบาล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในระยะต่อมา

ผู้บริหารของโรงเรียนวัดคลองน้ำค้ำที่บริหารโรงเรียนต่อจากอาจารย์ เดิม ศิลปสมบูรณ์ มักอยู่บริหารโรงเรียนนี้เป็นเวลาสั้นๆ ส่วนใหญ่ไม่เกิน 5 ปี แต่มีรายหนึ่งที่อยู่บริหารโรงเรียนนี้นานถึง 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 - 2530 ซึ่งระยะนี้โรงเรียนมีสิ่งก่อสร้างเพิ่มมากขึ้นหลายอย่าง โดยเฉพาะสิ่งก่อสร้างที่เกิดจากการบริจาคของประชาชน เช่น สนามคอนกรีตเอนกประสงค์(ปัจจุบัน คือ สนามวอลเลย์บอล คังภาพที่แสดงในแผนภาพที่ 11) สวนหย่อมและฐานพระพุทธรูปประจำโรงเรียน อาคารโสตทัศนศึกษา และ หอสมุดเฉลิมพระเกียรติ ร.9 เป็นต้น

8.1.8 โรงเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชนในอดีต

โรงเรียนวัดคลองน้ำค้ำก่อกำเนิดขึ้นมา ก็เพราะการสนับสนุนจากท้องถิ่น แม้ระยะต่อมาท้องถิ่นก็ยังให้การสนับสนุนอยู่เช่นเดิม สังเกตได้จากสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในโรงเรียนจะมีประวัติความเป็นมาที่ระบุว่าประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนอยู่เสมอๆ แต่มีสิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งคือแม้ท้องถิ่นนี้จะมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองแต่กลุ่มคนที่ให้การสนับสนุนโรงเรียนยังคงเป็นคนกลุ่มเดิม คือกลุ่มคนพื้นที่ ทั้งๆ ที่คนพื้นที่ในระยะหลังมีประมาณ 1 ใน 5 ของประชาชนทั้งหมดเท่านั้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้มีผู้ให้ความเห็นไว้ตรงกันว่า เป็นเพราะผู้ที่เคลื่อนย้ายเข้ามาเป็นประชากรใหม่ของคลองน้ำค้ำยังไม่มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมกับท้องถิ่น โดยบางส่วนยังไม่มีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วม แต่บางส่วนก็เป็นเพราะท้องถิ่นยังขาดวิธีการ

ประสานเพื่อให้ทุกคนมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นนี้ ดังนั้นความร่วมมือต่างๆ จากท้องถิ่นจึงยังไม่ขยายวงออกไปให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาสู่ท้องถิ่นนี้

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนแห่งนี้ยังคงได้รับความสนับสนุนจากชุมชนอย่างดีพอสมควร ทั้งนี้เพราะโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนแห่งแรกของตำบล ทำให้มีศิษย์เก่าเป็นจำนวนมาก และประชาชนทั่วไปในท้องถิ่นก็ให้การสนับสนุนโรงเรียนมาโดยตลอด โดยเฉพาะอดีตเจ้าอาวาสวัดคลองน้ำคำทุกรูป ได้ให้การสนับสนุนโรงเรียนเป็นอย่างดีเสมอมา แม้จะไม่ได้สนับสนุนเรื่องทุนทรัพย์มากนักเนื่องจากวัดกำลังอยู่ในช่วงของการพัฒนา แต่วัดก็ให้การสนับสนุนในทางอื่น เช่นการช่วยบอกบุญให้ประชาชนร่วมกันบริจาคช่วยเหลือโรงเรียน หรือการเปิดโอกาสให้โรงเรียนมีรายได้ในช่วงที่วัดจัดงานประจำปี เป็นต้น นอกจากท้าววัดแล้ว ผู้นำท้องถิ่นและนักการเมืองท้องถิ่นก็ให้ความสำคัญกับโรงเรียนแห่งนี้เป็นอย่างมาก สังเกตได้จากกรรมการการศึกษาหรือกรรมการโรงเรียนในปัจจุบันล้วนเป็นผู้นำท้องถิ่นและนักการเมืองท้องถิ่นทั้งสิ้น โดยกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นกรรมการวัดด้วย ซึ่งสิ่งนี้ช่วยให้วัดและโรงเรียนไม่ห่างเหินกันเพราะมีกรรมการเป็นชนกลุ่มเดียวกัน สิ่งเหล่านี้จึงยังช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานร่วมกับชุมชนได้อย่างดีพอสมควร

3.2 โรงเรียนวัดคลองน้ำคำในปัจจุบัน

3.2.1 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

โรงเรียนวัดคลองน้ำคำ(นิครนุญประชาสรรค์) สร้างบนที่ดินจำนวน 10 ไร่เศษ ใกล้เคียงถนนเพชรเกษม และถนนเศรษฐกิจ 1 (ดูแผนภาพที่ 10) โดยตั้งอยู่ในเขตของหมู่ที่ 4 ตำบลคลองน้ำคำ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อาณาเขตด้านทิศเหนือ แต่เดิมอยู่ติดกับถนนเพชรเกษม แต่ปัจจุบันได้ยกที่ดินส่วนหน้าให้เป็นที่ตั้งของโรงเรียนคลองน้ำคำโสภณชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบล ทำให้ทิศเหนือของโรงเรียนติดกับอาณาเขตของโรงเรียนคลองน้ำคำโสภณชูปถัมภ์ ทิศใต้ติดกับวัดคลองน้ำคำ ทิศตะวันออกติดกับถนนซอยจากถนนเพชรเกษมที่เป็นเส้นทางเข้ามาสู่วัดคลองน้ำคำ และทิศตะวันตกติดกับที่ดินของเอกชน โดยมีคูน้ำเป็นแนวเขต สำหรับชุมชนที่แวดล้อมโรงเรียนประกอบด้วย โรงงานอุตสาหกรรม อาคารพาณิชย์ หมู่บ้านจัดสรร และบ้านพักของประชาชน

ภายในบริเวณโรงเรียนประกอบด้วยอาคารเรียน 6 หลัง และอาคารประกอบอื่นๆ ดังที่แสดงในแผนภาพที่ 11 แต่เนื่องจากพื้นที่ส่วนที่ตั้งโรงเรียนนี้เป็นที่ลุ่มและเป็นบริเวณที่พื้นดินมีการทรุดตัวมากที่สุดแห่งหนึ่ง ทำให้ภายในบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนประสบกับปัญหาน้ำท่วมโรงเรียนมาโดยตลอด จนมาถึง พ.ศ. 2536 ในสมัยของอาจารย์เลิศ ซึ่งเป็นผู้บริหารคนปัจจุบัน โรงเรียนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมอย่างเป็นระบบโดยการสร้างรั้วโรงเรียนและขุดคันดินรอบโรงเรียน พร้อมทั้งจัดระบบสูบน้ำท่วมจึงออกทางคูน้ำด้านทิศตะวันตก ทำให้แก้ไขปัญหาน้ำท่วมในโรงเรียนได้สำเร็จ

3.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบัน

ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) คืออาจารย์เลิศ ชาวท่าไม้(ชื่อสมมติ) เป็นผู้อำนวยการชาย อายุ 56 ปี มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี สาขาฟิสิกส์ เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้เมื่อปี พ.ศ. 2535 โดยการย้ายสับเปลี่ยนกับอาจารย์สะอาด ประทีปธรรม อดีตผู้อำนวยการของโรงเรียนวัดคลองน้ำคำ โดยแต่เดิมอาจารย์เลิศ เคยเป็นผู้อำนวยการของโรงเรียนวัดสุขเกษมมาก่อน แต่ประสบกับปัญหาด้านการบริหารงานในโรงเรียนและถูกทุกความจากบุคคลบางกลุ่มในท้องถิ่น ทำให้ทางราชการแก้ปัญหาโดยการย้ายสับเปลี่ยนกับอดีตผู้บริหารของโรงเรียนวัดคลองน้ำคำ เมื่อเข้ามาเป็นผู้บริหารของโรงเรียนวัดคลองน้ำคำแล้วก็ได้เข้ามาแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วมโรงเรียนได้สำเร็จ และสามารถของบประมาณก่อสร้างอาคารหลังใหม่เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาคารเรียนได้อีกในปีต่อมา นอกจากนี้ยังได้พัฒนาด้านอาคารสถานที่ให้ร่มรื่นสวยงามน่าอยู่ขึ้นเป็นอย่างมาก ส่วนปัญหาเรื่องคุณภาพการเรียนการสอนที่เป็นปัญหาสำคัญของโรงเรียนก็ได้เข้ามาปรับปรุงแก้ไขจนปีต่อมาได้ผลการเรียนดีขึ้น

3.2.3 บุคลากรและการปฏิบัติงานของโรงเรียน

3.2.3.1 บุคลากรของโรงเรียน

ในปีการศึกษา 2540 โรงเรียนวัดคลองน้ำคำ มีครูประจำการ 68 คน เป็นครูชาย 19 คน ครูหญิง 49 คน และภารโรง 3 คน สำหรับครู จำแนกตามวุฒิ ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 จำนวนบุคลากรของโรงเรียนวัดคลองน้ำคำ ในปีการศึกษา 2540

วุฒิ	จำนวน
ปริญญาโท	2
ปริญญาตรี	53
อนุปริญญา	13
ต่ำกว่าอนุปริญญา	-
รวม	68

สำหรับจำนวนบุคลากรครูที่โรงเรียนควรได้รับตามเกณฑ์ คือ 77 คน แต่ปัจจุบันมีเพียง 68 คน ยังขาดครูอีก 9 คน

3.2.3.2 ปริมาณงาน ปัญหา และผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

โรงเรียนวัดคลองน้ำคำจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยปีการศึกษา 2540 โรงเรียนมีนักเรียนทั้งสิ้น 1,830 คน และจัดห้องเรียนเป็น 53 ห้องเรียน โรงเรียนแห่งนี้เคยมีปัญหาขาดแคลนห้องเรียนอย่างมากในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2537 แต่หลังจากที่ได้งบประมาณมา ก่อสร้างอาคารใหม่อีก 1 หลังปัญหาเรื่องขาดแคลนห้องเรียนก็บรรเทาลง สำหรับปัญหาที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนแห่งนี้ คือปัญหาเรื่องคุณภาพการเรียนการสอน โดยในปีการศึกษา 2535 โรงเรียนแห่งนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นลำดับที่ 21 ซึ่งเป็นลำดับสุดท้ายของอำเภอ และขยับขึ้นมาเป็นลำดับที่ 20 ในปี 2536 และ 2537 โดยทางโรงเรียนระบุว่าปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เป็นสาเหตุของปัญหาดังกล่าว ของโรงเรียนมาจากการที่ชุมชนแห่งนี้เปลี่ยนแปลงมาเป็นชุมชนอุตสาหกรรม ทำให้มีคนเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในห้องที่เนื้ออย่างหนาแน่น โดยประชากรเหล่านี้มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีนัก ส่วนโรงเรียนก็ต้องรับเด็กเข้าเรียนตามสภาพของชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ และถึงเหล่านี้ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นอย่างมาก

ในปีการศึกษา 2539 โรงเรียนวัดคลองน้ำคำได้สำรวจสถิติบางอย่างเกี่ยวกับนักเรียนและผู้ปกครองไว้ โดยที่โรงเรียนวัดสุขเกษมไม่มีข้อมูลเหล่านี้ ข้อมูลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับอาชีพของผู้ปกครอง และสภาพครอบครัวของนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เกี่ยวกับอาชีพของผู้ปกครอง มีสถิติ ดังนี้

อาชีพรับจ้าง	84.37 %	จำแนกเป็น
- รับจ้างโรงงาน	(69.76 %)	
- รับจ้างทั่วไป	(14.16 %)	
ค้าขาย(เล็กๆ น้อยๆ)	14.22 %	
รับราชการ	1.01 %	
รัฐวิสาหกิจ	0.34 %	
ทำเกษตร	0.06 %	

เกี่ยวกับสภาพของครอบครัวนักเรียน มีสถิติ ดังนี้

มีบิดา มารดา	82.74 %
กำพร้า บิดาหรือมารดา	14.95 %
กำพร้าทั้งบิดามารดา	2.31 %

ที่มา : แผนปฏิบัติการ ปี 2539 โรงเรียนวัดคลองน้ำคำ . 2539 หน้า 9

นอกจากนี้โรงเรียนยังระบุว่า นักเรียนร้อยละ 85 มีบิดามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา บิดามารดาไม่มีเวลาที่จะอบรมดูแลบุตร สภาพครอบครัวแตกแยกมีมาก เด็กกำพร้าบิดา/ มารดา

ต้องอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นประมาณร้อยละ 20 ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีส่วนส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2537 - 2538 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) และค่าเฉลี่ยของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีผลการเปรียบเทียบดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 สัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วงปีการศึกษา 2537 - 2538 ของโรงเรียนวัดคลองน้ำคำ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ สปช. และค่าเฉลี่ยของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

กลุ่มวิชา	ปีการศึกษา	เกณฑ์ที่ สปช. กำหนด (%)	คะแนนเฉลี่ยของจังหวัด (%)	คะแนนเฉลี่ยของ รร. (%)	หมายเหตุ
ภาษาไทย	2537	70	65	65	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. แต่เท่ากับค่าเฉลี่ยของจังหวัด
	2538		66	65	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด*
คณิตศาสตร์	2537	50	57	46	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด*
	2538		57	50	เท่ากับเกณฑ์ สปช. แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด
สปช.	2537	70	62	64	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. แต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด
	2538		57	58	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. แต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด
กพอ.	2537	80	56	56	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. แต่เท่ากับค่าเฉลี่ยของจังหวัด
	2538		60	60	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. แต่เท่ากับค่าเฉลี่ยของจังหวัด
สชน.	2537	80	54	81	สูงกว่าเกณฑ์ สปช. และสูงกว่าเกณฑ์ของจังหวัด
	2538		60	79	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. แต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด
ปท. (ภาษา อ.)	2537	60	59	58	ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด*
	2538		63	64	สูงกว่าเกณฑ์ สปช. และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538, หน้า 66.

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงปีการศึกษา 2537 - 2538 ของโรงเรียนวัดคลองน้ำคำ ส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่น่า

พอใจ เช่น ภาษาไทย ในปี 2538 คณิตศาสตร์ในปี 2537 และ ภาษาอังกฤษในปี 2537 เนื่องจากมีผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ สพฐ.กำหนด และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด

เรื่องนำส่งเอกสารประกอบการหนึ่งของโรงเรียนวัดคลองนี้

โรงเรียนแห่งแรกของตำบล และเป็นโรงเรียนใหญ่ที่สุดของอำเภอมาก่อน แต่ในระยะหลังโรงเรียนแห่งนี้กลับมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่าโรงเรียนวัดสุขเกษม ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน (มีนักเรียนน้อยกว่าประมาณ 100- 200 คน) ทั้งๆ ที่โรงเรียนวัดสุขเกษมฯ เกิดหลังโรงเรียนวัดคลองนี้มาตั้งแต่ 10 ปี และโรงเรียนวัดคลองนี้ค่ามีเนื้อที่กว้างขวางกว่าโรงเรียนวัดสุขเกษมฯ เป็นอย่างมาก ข้อสังเกตเรื่องนี้กรรมการโรงเรียนและประชาชนในแถบนี้ให้เหตุผลว่า เป็นเพราะชื่อเสียงด้านวิชาการของโรงเรียนวัดสุขเกษมฯ ดีกว่าโรงเรียนวัดคลองนี้ค่า ทำให้ประชาชนนิยมพาลูกหลานไปเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสุขเกษมฯ มากกว่า เหตุการณ์เช่นนี้เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปเพราะแม้แต่นักเรียนที่มีบ้านอยู่หน้าโรงเรียนวัดคลองนี้ค่าหลายรายก็ยังสมัครใจไปเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสุขเกษมฯ แม้ในระยะหลังคุณภาพด้านวิชาการของทั้งสองโรงเรียนจะใกล้เคียงกันแต่ประชาชนทั่วไปก็ยังมองภาพว่าโรงเรียนวัดสุขเกษมฯ มีคุณภาพดีกว่า ทั้งนี้เพราะโรงเรียนวัดสุขเกษมฯ มีชื่อเสียงด้านอื่นๆ เข้ามาทดแทนและมีการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของโรงเรียนให้ประชาชนทราบอย่างค่อเนื่อง

3.2.3.3 ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนในปัจจุบัน

โรงเรียนวัดคลองนี้ค่าเป็นโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนมาโดยตลอด แต่กลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนยังคงเป็นคนกลุ่มเดิมเหมือนเมื่อในอดีต ทำให้กิจกรรมที่โรงเรียนต้องการการมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างกว้างขวางยังจัดได้ไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนวัดสุขเกษมที่อยู่ใกล้เคียงกัน ตัวอย่างเช่น โรงเรียนวัดสุขเกษมมีการจัดงานประจำปีทุกปี และมีรายได้จากการจัดงานแต่ละปีเป็นจำนวนมาก แต่โรงเรียนวัดคลองนี้ค่าไม่ได้จัดงานประจำปีมาเกือบ 10 ปีแล้ว ทั้งนี้เพราะการจัดงานในปีหลังๆ โรงเรียนไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร โดยการดำเนินงานส่วนใหญ่โรงเรียนต้องดำเนินงานเองเกือบทั้งหมด ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนวัดสุขเกษมที่กรรมการโรงเรียนและทีมงานเข้ามารับผิดชอบงานเกือบทุกอย่างไปทำ

สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดเป็นประจำ เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ หรือกิจกรรมวันเข้าพรรษา/ออกพรรษา โรงเรียนจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ที่แวดล้อมโรงเรียนอยู่จะให้การสนับสนุนโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ แต่ลักษณะการมีส่วนร่วมจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยการบริจาคเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากที่สุดคือกลุ่มของกรรมการโรงเรียน ซึ่งคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคนพื้นที่ เป็นผู้นำท้องถิ่น และเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน